

**HELSINGIN YLIOPISTO
SOSIAALIPSYKOLOGIAN LAITOS
HELSINGIN YLIOPISTON SOSIAALIPSYKOLOGIAN LAITOKSEN
MONISTEITA**

ANTERO OLAKIVI

**SELVITYS VUOSINA 2002–2006 HELSINGIN
YLIOPISTON SOSIAALIPSYKOLOGIAN
LAITOKSELTA VALMISTUNEIDEN
MAISTEREIDEN TYÖHÖN
SIJOITTUMISESTA**

1/2008

Helsingin yliopiston sosiaalipsykologian laitoksen monisteita 1/2008

Kustantaja:

Helsingin yliopiston sosiaalipsykologian laitos

Copyright:

Antero Olakivi ja
Helsingin yliopiston sosiaalipsykologian laitos
PL 54 (Unioninkatu 37)
00014 Helsingin yliopisto

ISBN 978-952-10-4504-2 (nid.)

ISBN 978-952-10-4505-9 (PDF)

ISSN 0358-464X

Multiprint, Helsinki 2008

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 TOTEUTUS JA MENETELMÄT	2
2.1 Analyysimenetelmät	4
3 TULOKSET	4
3.1 Taustatietoja vastaajista	4
3.2 Perustietoja opinnoista	5
3.2.1 Sivuaineet	5
3.2.2 Opintojen kesto	6
3.2.3 Menestyminen opinnoissa	8
3.2.4 Muut tutkinnot	9
3.3 Työllistyminen	9
3.3.1 Työttömyyskokemukset	9
3.3.2 Ensimmäinen työ	12
3.3.3 Valmistumista edeltävä työkokemus	15
3.4 Sijoittuminen	15
3.4.1 Toimi- ja hallinnonala	15
3.4.2 Laadullinen sijoittuminen	16
3.4.3 Työnantajan odotukset	20
3.5 Palaute opinnoista	22
3.5.1 Opintojen hyöty työtehtävissä	22
3.5.2 Opinnoissa havaitut puutteet	24
3.6 Ydinosaaminen	26
3.7 Työn ja koulutuksen yhteensopivuus	30
3.8 Työhistorioiden, työsuhteiden laadun, palkkauksen sekä työssä viihtymisen tarkastelua	33
3.8.1 Vastanneiden työhistoriat	33
3.8.2 Työsuhteiden laatu vastaushetkellä	34
3.8.3 Palkkaus	37
3.8.4 Työssä viihtyminen	38
4 LOPUKSI	39
LÄHTEET	42
Liite: Kyselylomake	

1 Johdanto

Tällä selvityksellä on kolme tavoitetta. Ensimmäinen on tarjota sosiaalipsykologian opiskelijoille, sellaisiksi aikoville sekä jo valmistuneille sosiaalipsykologeille tietoa koulutuksen tarjoamista mahdollisuuksista ja vaihtoehtoista. Helsingin yliopistosta valmistuneiden sosiaalipsykologien työhönsijoittumisselvityksenä tämä on lajissaan jo seitsemäs. Sarjan aloitti Anja Riitta Lahikaisen (1974) *Selvitys sosiaalipsykologia pääaineenaan valmistuneiden valtiotieteen kandidaattien työhönsijoittumisesta huhtikuussa 1974*. Esi-puheessaan Lahikainen (mts. 1) kirjoittaa, miten ”aineen nuoruuden takia [ei] opiskelijoilla eikä myöskään opettajilla ole ollut käsitystä sosiaalipsykologien mahdollisuuksista sijoittua työmarkkinoille”. Yli kolmekymmentä vuotta myöhemmin tilanne on parempi. Silti jopa aineen opiskelijoiden keskuudessa esiintyy yhä epätietoisuutta siitä, mitä sosiaalipsykologit oikeastaan tekevät. Tähän seuraavat sivut ovat omalta osaltaan vastaamassa.

Selvityksen toisena keskeisenä kiinnostuksen kohteena ovat työelämässä toimineiden sosiaalipsykologien kokemukset koulutuksen tarjoamista valmiuksista sekä siitä, kuinka nämä valmiudet kohtaavat työelämän vaatimusten kanssa. Yhtenä ajatuksena on, että tällainen tieto voi auttaa laitosta opetuksen ja tutkintovaatimusten kehittämisessä. Selvitys ei kuitenkaan ota kantaa periaatteellisiin kysymyksiin siitä, kuinka paljon yliopisto-opetus voi ja kuinka paljon sen tulee vastata työelämän vaatimuksia.

Kolmantena tavoitteena on tarkastella, miten työelämässä viime vuosien aikana puhuttaneet muutokset, kuten katkonaiset työurat, pätkätöiden ja freelance-tyyppisten työsuhteiden lisääntyminen sekä työn laadulliset muutokset, kuten erilaisten projektitöiden lisääntyminen sekä työtehtävien muuttuminen sisällöltään eri tavoin joustavammiksi (ks. esim. Sennett, 2002) näkyvät sosiaalipsykologien työllistymisessä, työhistorioissa ja työtehtävissä. Vaikka painopiste on edelleen vastaajien vastaushetken työtä koskevassa poikkeikkaustutkimuksessa, kyselylomaketta on pyritty virittämään aiempaa herkemäksi edellä mainituille muutoksille.

2 Toteutus ja menetelmät

Aineisto kerättiin postitse lähetetyllä kyselylomakkeella (ks. Liite), jonka sisältöön haettiin virikkeitä aiemmista Helsingin yliopiston sosiaalipsykologian ja sosiologian laitoksilla tehdyistä sijoittumisselvityksistä (ks. Lahikainen, 1974; Roponen & Honkanummi, 1986; Mononen, Setälä & Valkonen, 1991; Pirttilä-Backman, Ylinen & Malmström, 1999; Majava, 2002; Honkanummi & Myyry, 2003). Näissä selvityksissä käytettyjä lomakkeita hyödynnettiin valikoiden: joitain kysymyksiä jätettiin pois, toisia muotoiltiin tilalle.

Alkuvuodesta 2007 lähetettiin kaikille laitokselta vuosina 2002–2006 valmistuneille (N = 171) kyselylomake palautuskuorineen. Vuonna 2005 tai sen jälkeen yliopiston kirjoilla olleiden osoitetiedot hankittiin opiskelijarekisteristä. Sitä ennen kirjoilla olleiden osoitteet ostettiin Väestörekisterikeskuksen ja maistraattien Osoitepalvelusta. Lisäksi apuna käytettiin Eniron puhelinluetteloa sekä Helsingin yliopiston Alumniverkostoa. Tällä tavoin saatiin yhteensä 72 vastausta, mikä oli 42 prosenttia kyselyn kohderyhmästä.

Seuraavaksi kyselyä karhuttiin sähköpostitse (opiskelijoiden, jatko-opiskelijoiden sekä Suomen sosiaalipsykologit ry:n sähköpostilistojen jäseniltä) ja tämän jälkeen kirjeitse (kaikilta, joilta vastausta ei tähän mennessä ollut saatu). Lopulta vastauksia kertyi yhteensä 111, jolloin lopulliseksi vastausaktiivisuudeksi saatiin 65 prosenttia.

On täysin mahdollista, ettei osa kirjeistä koskaan löytänyt oikeaa kohdettaan. Epäily koskee erityisesti opiskelijarekisteristä saatuja, mahdollisesti vanhentuneita osoitteita. Osa väärään paikkaan joutuneista kuorista palautui lähettäjälle, ja nämä pyrittiin saattamaan uudelleen oikeaan osoitteeseensa (yhden vastaanottajan osoitetta ei voitu jäljittää). Sitä, kuinka moni ei palautunut, ei luonnollisesti voida tietää.

Aineiston edustavuutta voidaan tarkastella kahdella tavalla. Ensiksi voidaan katsoa vastausaktiivisuutta valmistumisvuoden mukaan. Taulukosta 1 nähdään, että tuoreet, vuonna

2006 valmistuneet maisterit vaikuttaisivat olevan aineistossa ylliedustettuina. Vastaavasti vuonna 2005 valmistuneet näyttäisivät vastanneen kyselyyn muita harvemmin. Vastaajien jakauma ei kuitenkaan eroa tilastollisesti valmistuneiden jakaumasta.

TAULUKKO 1. Vastausaktiivisuus valmistumisvuoden mukaan.

<i>Valmistumisvuosi</i>	<i>Valmistuneita</i>	<i>Vastaajia</i>	<i>Vastausprosentti</i>
2002	36	24	66,7
2003	38	23	60,5
2004	27	19	70,4
2005	34	18	52,9
2006	36	27	75,0
Yhteensä	171	111	64,9

Toinen tapa tarkastella aineiston edustavuutta on katsoa vastausaktiivisuutta pro gradu -tutkielman arvosanan mukaan. Taulukossa 2 on verrattu kyselyyn vastanneiden arvosanoja laitoksella vuosina 2002–2006 annettuihin arvosanoihin¹. Vertailun perusteella eximian gradustaan saaneet näyttäisivät olevan aineistossa ylliedustettuina. Vastaavasti non sinen, lubenterin ja approbaturin saaneet olisivat vastanneet muita passiivisemmin. Silti myöskään arvosanjakaumien erot eivät ole tilastollisesti merkitseviä.

TAULUKKO 2. Laitoksella vuosina 2002–2006 annetut graduarvosanat sekä laitokselta vuosina 2002–2006 valmistuneiden graduarvosanat.

<i>Arvosana</i>	<i>Annetut arvosanat (%)</i>	<i>Vastaajien arvosanat (%)</i>
approbatur	1,8	0,9
lubenter approbatur	3,0	1,8
non sine laude approbatur	17,1	12,6
cum laude approbatur	30,5	30,6
magna cum laude approbatur	26,2	27,9
eximia cum laude approbatur	17,7	22,5
laudatur	3,7	3,6
Yhteensä	100 (N = 164)	100 (N = 111)

Mitä muuta aineiston edustavuudesta voidaan sanoa? Omissa työmarkkinaselvityksissään Suomen Valtiotieteilijöiden liitto SVALL ry (Pursiainen, 2005, 4) on pannut merkille, että

¹ Tarkalleen ottaen kyseessä on kaksi eri joukkoa, koska osa vuosina 2002–2006 gradunsa hyväksytyksi saaneista on valmistunut vasta vuoden 2006 jälkeen, ja vastaavasti osa vuosina 2002–2006 valmistuneista on saanut gradunsa hyväksytyksi ennen vuotta 2002.

asiantuntijatehtävissä toimivat tapaavat vastata aktiivisemmin kuin johtotehtävissä toimivat. Vastaavasti julkisella sektorilla työskentelevät vastaavat taajemmin kuin yksityisellä sektorilla työskentelevät. On mahdollista, että samansuuntainen kallistuma vastausaktiivisuudessa pätee myös valmistuneisiin sosiaalipsykologeihin. Sitä, millä aktiivisuudella koulutusta vastaamattomissa tehtävissä toimivat tai kokonaan vaille työtä olevat sosiaalipsykologit ovat kyselyyn vastanneet, voidaan valitettavasti vain arvailla.

2.1 Analyysimenetelmät

Lomake piti sisällään sekä strukturoituja kysymyksiä että tavallisia ja tarkentavia avokysymyksiä. Niistä muuttujista, jotka olivat jatkuvia tai joita voitiin sellaisina pitää, esitettiin tässä selvityksessä niiden perustilastolliset tunnusluvut: keskiarvo, keskihajonta, mediaani, vaihteluväli ja havaintojen lukumäärä. Mikäli yhteyksien merkitsevyyttä on testattu, niiden testaamiseksi on laskettu korrelaatioita, vertailtu keskiarvoja t-testeillä tai vertailtu jakaumia χ^2 -riippumattomuus- tai -yhteensopivuustesteillä. Avovastausten tarkastelu vastaa eräänlaista sisällön erittelyä (ks. esim. Eskola & Suoranta, 1998, 185–188). Vastauksista on etsitty teemoja ja sisältöluokkia, joiden havainnollistamisen apuna on joissain tapauksissa käytetty kvantifiointia. Johtoajatuksena on ollut pyrkimys säilyttää lukijalle mahdollisimman tiiviissä muodossa mahdollisimman paljon alkuperäisen aineiston informaatiosta.

3 Tulokset

3.1 Taustatietoja vastaajista

Vastaajien keski-ikä vastaushetkellä oli 33 vuotta (md = 31, kh = 8,0, vaihteluväli 24 – 68, N = 111). Vastaajista 93 prosenttia oli naisia, miehiä ainoastaan 7 prosenttia. Edellisen, Honkanummen ja Myyrin (2003, 2) tekemän sosiaalipsykologien työllistymisselvityksen kahdesta vastaajaryhmästä vuosina 1985–1991 valmistuneissa oli miehiä 28 pro-

senttia ja vuosina 1998–2001 valmistuneissa enää 13. Nyt miesten osuus oli jälleen puolittunut.

Vastaajista 64 prosenttia oli vastaushetkellä lapsettomia, 15 prosentilla oli yksi ja 21 prosentilla kaksi lasta tai enemmän. Maantieteellisesti vastaajat olivat sijoittuneet pääkaupunkiseudulle, 60 prosenttia ilmoittaen asuinkunnakseen Helsingin ja 87 prosenttia joko Helsingin, Espoon tai Vantaan. Edellisen selvityksen vastaajissa pääkaupunkiseudulla asuneiden osuus oli noin 10 prosenttiyksikköä pienempi (mts. 3).

3.2 Perustietoja opinnoista

3.2.1 Sivuaineet

Verrattuna Honkanummen ja Myyrin (mts. 5) vastaajiin, sivuaineiden suosiossa ei ollut tapahtunut suuria muutoksia. Suoritetuimpia sivuaineita olivat edelleen yhteiskuntapolitiikka ja sosiologia (ks. taulukko 3). Yhteiskuntapolitiikka (pitäen sisällään sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön) oli tosin kirinyt kiinni sosiologian etumatkan, ja sivuaineet olivat nyt yhtä suosittuja, joskin niin, että yhteiskuntapolitiikan suorittaminen pitkänä sivuaineena oli huomattavasti yleisempää, kun taas sosiologiaa oli yleensä luettu alle 34 opintoviikkoa. Tämä voi osittain johtua niistä muutoksista, jotka ovat tehneet sosiaalityöntekijän pätevyuden hankkimisen helpommaksi myös muiden pääaineiden opiskelijoille. Kolmatta sijaa piti edelleen viestintä. Uusina sivuaineina johtamisen sivuainekokonaisuus ja TKK:n työpsykologia ja johtaminen näyttävät vakiinnuttaneen nopeasti asemansa sosiaalipsykologien sivuainevalinnoissa.

TAULUKKO 3. Kyselyyn vastanneiden yleisimmät sivuaineet opintoviikkomäärän mukaan eriteltynä (N = 111).

<i>Oppiaine</i>	<i>15-34 ov</i>	<i>Yli 34 ov</i>	<i>Yhteensä</i>
Yhteiskuntapolitiikka ¹	11	24	35
Sosiologia	26	9	35
Viestintä	14	10	24
Kasvatustiede/aikuiskasvatus	11	8	19
Psykologia	8	9	17
Käytännöllinen filosofia/filosofia	7	5	12
Johtamisen sivuainekokonaisuus	4	6	10
Työpsykologia ja johtaminen (TKK)	4	6	10
Yhteiskuntahistoria ²	6	0	6
Naistutkimus	2	2	4
Tilastotiede	4	0	4

¹Sisältää sosiaalipolitiikan sekä sosiaalityön opinnot

²Sisältää talous- ja sosiaalhistorian sekä poliittisen historian opinnot

3.2.2 Opintojen kesto

Kun opintojen kestoja tarkasteltiin valmistumisvuoden ja aloitusvuoden välisenä erotuksena, saatiin keskiarvoksi 5,8 vuotta (md = 6, kh = 2,9, vaihteluväli 0 – 16, N = 109). Poissaololukukausia oli vastaajilla keskimäärin 0,7 (md = 0, kh = 2,0, vaihteluväli 0 – 14, N = 108). Tämä viittaisi valmistumisaikojen lyhentyneen entisestään. Honkanummen ja Myyrin (mts. 4) selvityksessä opintojen kesto oli vuosina 1985–1991 valmistuneilla 8,8 ja vuosina 1998–2001 vastaavasti 7,1 vuotta. Ongelmalliseksi vertailun tekee kuitenkin se, että aiemmassa kyselyssä opintojen kestoja kysyttiin avokysymyksellä, jolloin vastaajat olivat voineet lukea mukaan ennen varsinaista aloittamista suoritettuja, kuten avoimessa yliopistossa tehtyjä opintoja².

Vastanneista 51 prosenttia kertoi edenneensä opinnoissaan odotustensa mukaisesti, 8 prosenttia odotuksiaan nopeammin ja 41 prosenttia hitaammin kuin oli odottanut. Odotustensa mukaan edenneillä opintojen keskimääräinen kesto oli 5,1 vuotta (md = 5, kh = 1,9, vaihteluväli 0 – 11, N = 57), odotuksiaan nopeammin edenneillä 3,9 vuotta (md = 4, kh = 1,3, vaihteluväli 2 – 6, N = 8) ja niillä, jotka olivat edenneet odotuksiaan hitaammin 7,0

² Nyt käytetty lomake sisälsi kyllä kysymyksen ennen varsinaista aloittamista suoritettujen VTM-tutkintoon kuuluvien opintojen määrästä (ks. Liite, kysymys 2), mutta kysymyksen epäselvän muotoilun vuoksi vastauksia ei voida pitää kovin luotettavina.

vuotta (md = 7, kh = 3,8, vaihteluväli 0 – 16, N = 43). Avokysymyksellä kerättiin vastaajien syitä opintojen hidastumiselle tai nopeutumiselle. Vastaajien mainitsemia opintoja hidastaneita tekijöitä on luokiteltu taulukossa 4.

TAULUKKO 4. Opintojen hidastumiselle annettuja syitä (N = 45).

<i>Epäsuorasti opintoihin liittyvät syyt 76 % (N = 34)</i>	<i>Suoraan opintoihin liittyvät syyt 44 % (N = 20)</i>	<i>Oman opiskelumotivaation puute 16 % (N = 7)</i>
<ul style="list-style-type: none"> – Työt (N = 28) – Lasten saaminen (N = 5) – Terveys (N = 4) – Muut henkilökohtaiset syyt (N = 2) 	<ul style="list-style-type: none"> – Gradun tekemisen hitaus (N = 9) – Opinto-oikeuden odottaminen tai pääaineen vaihto (N = 6) – Suunnittelun tai ohjauksen puute (N = 5) – Vaihtovuosi (N = 3) – Sivuaaineet tai muut opinnot (N = 2) 	<ul style="list-style-type: none"> – Motivaation puute (N = 3) – Laiskuus (N = 2)

Yleisimmäksi opintoja hidastaneeksi syyksi nousi odotetusti työ. Työssäkäynti vie aikaa eikä työn ja opiskelun yhdistäminen ole välttämättä yksinkertaista. Osalle työ on taloudellinen pakko, mutta sen lisäksi moni oli kokenut vaikeaksi kieltäytyä opintoja vastaavasta työstä, mikäli sitä oli ollut tarjolla.

Moni vastaaja mainitsi gradun tekemisen vieneen odotettua enemmän aikaa. Lisäksi opinto-oikeuden saaminen oli saattanut kestää tai pääaineen vaihto aiheuttaa erilaisia hankaluuksia.

Lisäksi opintojen hidasteena mainittiin erilaisia motivaatioon liittyviä seikkoja. Osa kertoi olleensa laiska, osalle verkkainen tahti oli ollut oma valinta. Joillekuille jo ennen valmistumista työelämään päässeille tutkinnon suorittaminen oli voinut tuntua yhdentekevältä. Toisaalta syyksi mainittiin myös epävarmuus tutkinnon hyödystä valmistumista seuraavassa työelämässä.

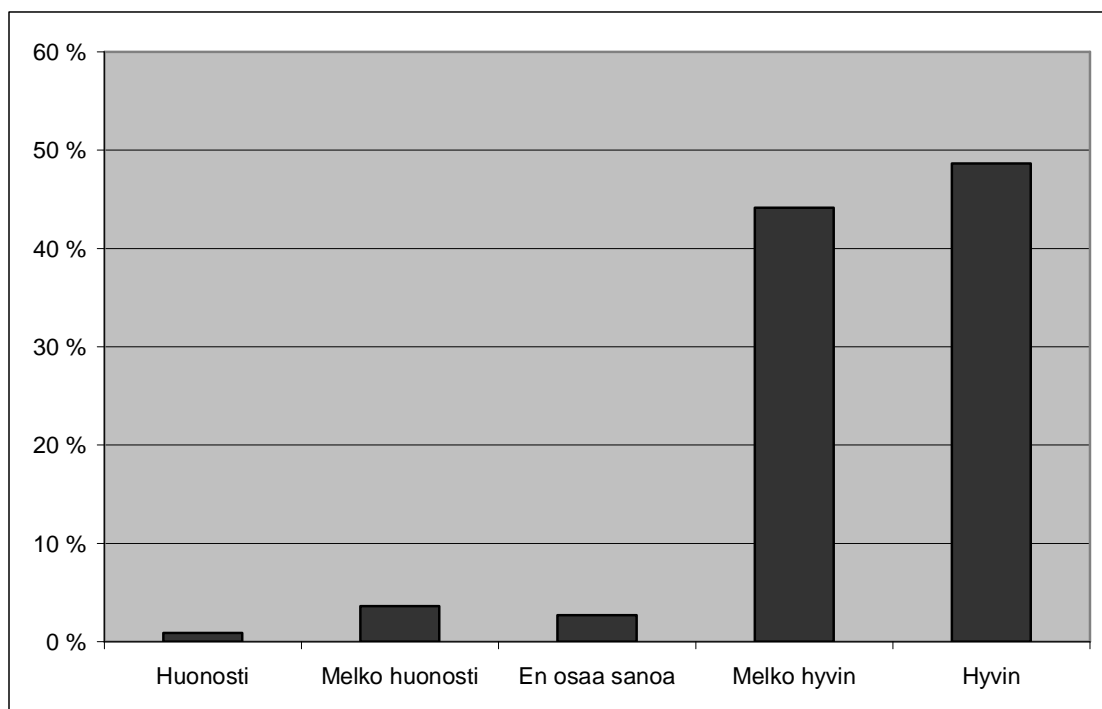
Yhdeksän vastaajaa kertoi edistyneensä opinnoissaan odotuksiaan nopeammin. Useimmat mainitsivat syyksi opintojen helppouden tai innostavuuden. Lisäksi opiskelun ja työn tai

opiskelun ja perhe-elämän yhteensovittaminen oli saattanut olla odotettua vaivattomampaa.

3.2.3 Menestyminen opinnoissa

Kyselyyn vastanneista 81 prosenttia oli suorittanut tutkinnon, joka oli laajuudeltaan alle 200 opintoviikkoa. Vastanneista 43 prosenttia oli suorittanut 160–179, ja 32 prosenttia 180–199 opintoviikkoa. Loput 19 prosenttia olivat suorittaneet 200 opintoviikkoa tai yli.

Vastaajien graduarvosanat on kerrottu sivun 3 taulukossa 2. Pääaineensa arvosanaksi 65 prosenttia vastaajista oli saanut ”erinomaiset tiedot”, loppuilla arvosana oli ”hyvät tiedot”. Vastanneista 93 prosenttia arvioi menestyneensä opinnoissaan omiin tavoitteisiinsa nähden vähintään melko hyvin, 49 prosenttia katsoi menestyneensä hyvin (ks. kuvio 1).

KUVIO 1. Opinnoissa menestyminen suhteessa omiin tavoitteisiin (%) (N = 111).

3.2.4 Muut tutkinnot

Kyselyyn vastanneista peräti 41 prosenttia oli suorittanut sosiaalipsykologiassa tekemänsä valtiotieteen maisterin tutkinnon lisäksi jonkin muun tutkinnon (tai pätevyyden).³ Seitsemän vastaajaa oli suorittanut kaksi muuta tutkintoa. Yleisimpiä olivat sosiaali- ja terveydenhoitoalan tutkinnot, yleisimpänä sairaanhoitajan tutkinto, jonka oli suorittanut niin ikään seitsemän vastaajaa. Muita yleisiä koulutuksia olivat merkonomien ja lastentarhanopettajan tutkinnot. Neljä vastaajaa oli hankkinut sosiaalityöntekijän pätevyyden (lisäksi yksi oli suorittanut kandidaatin tutkinnon sosiaalityössä).

Toisen tutkinnon suorittaneista vastaajista 71 prosenttia oli suorittanut sen ennen valmistumistaan valtiotieteellisestä tiedekunnasta. Viisi vastaajaa oli suorittanut tutkintonsa VTMTutkinnon jälkeen ja kaksi samana vuonna. Seitsemän vastaajaa ei ilmoittanut tutkintonsa suorittamisvuotta.

3.3 Työllistyminen

3.3.1 Työttömyyskokemukset

Vastanneista 84 prosenttia oli vastaushetkellä työssä. 13 prosenttia oli kotona hoitamassa lasta tai muuta omaista.⁴ Työttömänä oli ainoastaan yksi prosentti. Yksi määritteli tilanteensa ”joksikin muuksi”. (Ks. taulukko 5).

³ Sosiaalipsykologiassa tai Svenska social och kommunalhögskolanissa suoritettua kandidaatin tutkintoa ei tähän ole laskettu mukaan.

⁴ Vanhempainlomalla olleilla vastaajilla oli luonnollisesti myös voimassa oleva työsuhde. Lomakkeessa (ks. Liite) työtä koskeviin kysymyksiin pyydettiin vastauksia kuitenkin vain vastaushetkellä työssä olleilta vastaajilta, vaikka yhtä hyvin myös vanhempainlomalla olleet olisivat voineet vastata. Kriittikinä kyselylomakkeelle on vielä mainittava, että myös eläkkeellä ja työttömänä olleilta olisi ehdottomasti pitänyt kysyä opinto- ja työelämäpalautetta.

TAULUKKO 5. Kyselyyn vastanneiden status vastaushetkellä.

	<i>N</i>	%
Työssä	93	83,8
Kotona hoitamassa lasta tai muuta omaista	14	12,6
Eläkkeellä	2	1,8
Työtön	1	0,9
Muu	1	0,9
Yhteensä	111	100

Tämän aineiston perusteella sosiaalipsykologien työllistymistä voidaan pitää hyvänä. Työttömyysprosentti kestää helposti vertailun muihin akateemisiin. Tilastokeskuksen viimeisin tieto Helsingin yliopistossa ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden työttömyydestä on vuodelta 2004. Tuolloin vuosina 2000–2004 valmistuneiden työttömyysprosentiksi saatiin 3,7⁵ (Tilastokeskuksen sijoittumispalvelu).

Kuitenkin 22 prosenttia nyt tehdyn kyselyn vastaajista oli ollut työttömänä jossakin vaiheessa valmistumisensa jälkeen. Useimmiten kyse oli ns. kitkatyöttömyydestä. Kaikista vastaajista 13 prosentilla työttömäksi jääminen oli tapahtunut heti valmistumisen jälkeen, 7 prosentilla myöhemmin valmistumisen jälkeen ja 2 prosentilla sekä välittömästi että myöhemmin (ks. taulukko 6). Myös Honkanummen ja Myyrin (2003) vastaajista 13 prosenttia oli ollut työttömänä heti valmistumisensa jälkeen.

TAULUKKO 6. Vastaukset kysymykseen ”Jos olet ollut työttömänä valmistumisesi jälkeen, niin milloin?”.

	<i>N</i>	%
En ole ollut työttömänä	87	78,4
Välittömästi valmistumiseni jälkeen	14	12,6
Myöhemmin, oltuani ensin töissä	8	7,2
Sekä välittömästi valmistumiseni jälkeen että myöhemmin	2	1,8
Yhteensä	111	100

Luvut vastaavat Helsingin yliopiston teettämien tuoreiden sijoittumisselvitysten lukuja. Esim. vuonna 2001 Helsingin yliopistossa ylemmän tai alemman korkeakoulututkinnon

⁵ Mukana ainoastaan Suomessa asuvat.

suorittaneista oli vastaushetkellä vuonna 2007 työttömänä 2 prosenttia, kun taas valmistumishetkellä työttömyysprosentti oli ollut 11. (Haapakorpi ym., 2007, 10.)

Huomionarvoista on se, että kaikki työttömänä olleet vastaajat olivat naisia. Yhdeksästä kyselyyn vastanneesta miehestä yhdelläkään ei ollut kokemuksia työttömäksi jäämisestä. Se, oliko vastaaja ollut työttömänä vai ei, ei sen sijaan ollut yhteydessä pääaineen eikä gradun arvosanaan eikä siihen, oliko vastaaja suorittanut muita tutkintoja VTM:n lisäksi.

Niillä, joilla työttömyysjaksoja oli ollut, oli useimmiten ollut niitä yksi (83 prosenttia työttömänä olleista vastaajista). Kaksi tai useampia työttömyysjaksoja oli kokenut 17 prosenttia työttömänä olleista vastaajista. Yleensä pisimmät jaksot olivat olleet 1–6 kuukauden mittaisia (87 prosenttia työttömänä olleista vastaajista). Yhtäjaksoisesti pisimmillään 7–12 kuukautta vailla työtä oli ollut kolme vastaajaa. Valmistumista seuranneiden työttömyysjaksojen määrä ei ollut yhteydessä siihen, kuinka kauan aikaa valmistumisesta oli kulunut.

Vastanneiden työllistyminen oli ollut myös verrattain nopeaa. Kaikkiaan 71 prosenttia vastaajista oli töissä jo valmistumisensa hetkellä, ja 89 prosenttia viimeistään kolmen kuukauden kuluttua valmistumisestaan. Vaikka pientä kitkatyöttömyyttä onkin havaittavissa, kaikista vastaajista 95 prosenttia oli ollut työssä viimeistään kuuden ja 96 prosenttia yhdeksän kuukauden kuluttua valmistumisestaan. Kyselyyn vastanneista kaksi prosenttia oli odottanut työhön siirtymistään yli vuoden. Kaksi vastaajaa ei ollut tehnyt töitä vastaushetkeen mennessä. (Ks. taulukko 7.)

TAULUKKO 7. Vastaukset kysymykseen ”Kuinka pian valmistumisesi jälkeen sait töitä?”.

	<i>N</i>	<i>%</i>	<i>Kum. %</i>
Olin töissä jo valmistuessani	77	71,3	71,3
Viimeistään 3 kk:n kuluttua	19	17,6	88,9
Viimeistään 6 kk:n kuluttua	7	6,5	95,4
Viimeistään 9 kk:n kuluttua	1	0,9	96,3
Yli vuoden kuluttua	2	1,9	98,2
En ole saanut töitä	2	1,9	100
Yhteensä	108	100	

Tietenkään kaikki ilman työtä olleet eivät ole olleet työttömänä. Vastanneista ainoastaan 5 prosenttia kertoi hakeneensa töitä tuloksetta välittömästi valmistumisensa jälkeen. Yhtä moni ei ollut hakenut töitä lainkaan (syynä esim. vanhempainloma tai eläke). Peräti 60 prosenttia vastaajista oli jatkanut valmistumisensa jälkeen työssä, jossa oli aloittanut jo ennen valmistumistaan. Kaikista vastaajista 24 prosenttia oli saanut töitä hakemalla. (Ks. taulukko 8).

TAULUKKO 8. Vastaukset kysymykseen ”Mikä seuraavista vastaa parhaiten tilannettasi heti valmistumisesi jälkeen?”.

	<i>N</i>	%
Jatkoin työssä, jossa olin aloittanut jo aiemmin	67	60,3
Hain ja myös sain töitä	27	24,3
Sain töitä, vaikken varsinaisesti edes hakenut	7	6,3
Hain töitä, mutta en saanut	5	4,5
En hakenut töitä	5	4,5
Yhteensä	111	100

3.3.2 Ensimmäinen työ

Työllistyminen on siis verrattain ripeää, valtaosan ollessa työssä jo valmistumisen hetkellä. Lukujen lisäksi selvityksellä haluttiin muodostaa kuvaa siitä, mistä ja miten tieto ensimmäisestä työpaikasta (tai työpaikasta, jossa vastaaja oli jatkanut valmistumisensa jälkeen) oli yleensä saatu. Vastauksista on seuraavassa eroteltu neljä erilaista polkua.

Työpaikkailmoitukseen vastaaminen. Selvästi tyypillisintä oli työllistyminen avointa työpaikkaa hakemalla. Valtaosa oli lukenut työpaikkailmoituksia julkisilta tai vähintään puolijulkisilta kanavilta (esim. sähköpostilistat). Suosittuja olivat etenkin työvoimatoimistojen ja työministeriön mol.fi sekä eri lehtien työpaikkasivustot. Myös sosiaalipsykologian ja valtiotieteiden opiskelijoiden sähköpostilistat sekä yliopiston RekryForum olivat taajaan käytettyjä lähteitä.

Aikaisempi työpaikka. Toiseksi yleisin tie oli työllistyminen aiempiin kesätyö- tai harjoittelupaikkoihin. Moni kertoi jatkaneensa vakituisena suoraan harjoittelun jälkeen, toi-

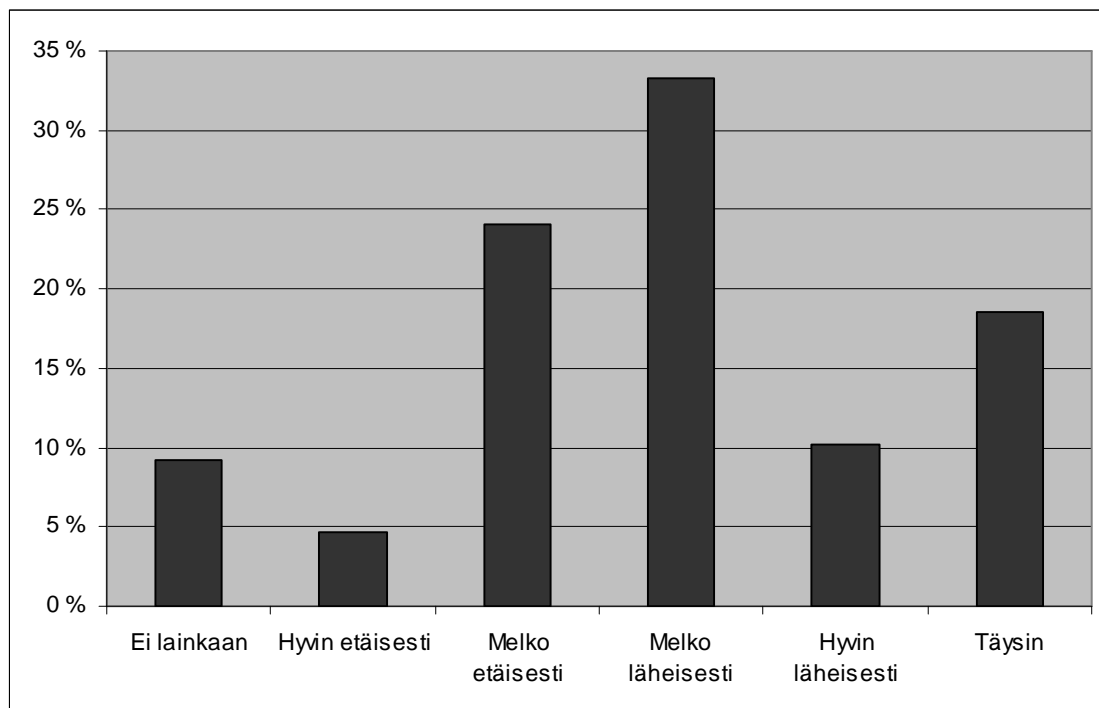
set taas olivat saaneet valmistuttuaan siirron uuteen tehtävään saman organisaation sisällä. Moni oli myös palkattu organisaatioon, jonne oli aiemmin tehnyt graduaan tai jossa oli ollut esimerkiksi vapaaehtoistyössä.

Kontaktiverkosto. Kolmanneksi yleisimpänä vaihtoehtona esiintyi työllistyminen suhteita hyödyntämällä. Joskus itse työnantaja oli tuttu, toisinaan taas esim. graduohjaaja, entinen työnantaja tai muu kontakti oli toiminut linkkinä vastaajan ja työpaikan välillä.

Avoim hakemus. Neljännessä, selvästi harvinaisimmassa vaihtoehdossa vastaajat olivat itse ottaneet yhteyttä kiinnostaviin organisaatioihin ilman, että työnantaja olisi ollut tuttu tai paikka avoimeksi ilmoitettu.

Ehkä yllättävää on se, kuinka suuri osa kyselyyn vastanneista kertoi työllistäneensä itsensä ilmoitukseen vastaamalla verrattuna esimerkiksi suhdeverkostoa hyödyntäneiden määrään. Esimerkiksi Mannisen ja Luukanteleen (2006, 11) Helsingin yliopistosta valmistuneilta keräämässä aineistossa suhteiden merkitys näyttäytyi huomattavasti suurempana. Toisaalta Manninen ja Luukannel kysyivät vastaushetken työn saamisesta hetkellä, jolloin valmistumisesta oli kulunut viisi vuotta. Heti valmistumisen jälkeen suhteiden merkitys on mahdollisesti pienempi – tai niitä on vähemmän.

Lisäksi tähänastisessa tarkastelussa työn laatu on jätetty kokonaan huomioimatta. Arvioidessaan sitä, missä määrin ensimmäinen valmistumisen jälkeinen työ ylipäänsä liittyi sosiaalipsykologian alaan, 62 prosenttia katsoi sen liittyneet vähintään ”melko läheisesti”. Vastanneista 9 prosentilla ensimmäinen työ ei liittynyt sosiaalipsykologian alaan lainkaan. (Ks. kuvio 2.)

KUVIO 2. Kuinka läheisesti vastaajat kokivat valmistumisen jälkeisen ensimmäinen työnsä (tai työn jossa he jatkoivat valmistuttuaan) liittyneen sosiaalipsykologian alaan (%) (N = 108).

Kyselyyn vastanneista 61 prosentilla oli ollut akateeminen loppututkinto joko muodollisena tai tosiasiallisena vaatimuksena ensimmäiseen valmistumisen jälkeiseen työhönsä. Kaikkiaan 39 prosenttia mainitsi työhön olleen muita muodollisia vaatimuksia, joskin kysymys oli ymmärretty hyvin monella tavalla. Muodollisena pätevyytensä nostettiin esiin mm. työkokemus alalta, alaan liittyvät opinnot ja kielitaito.

Vastaajista 13:lla vaatimuksena oli ollut sosiaalityöntekijän pätevyys tai opinnot. Kolmelta vastaajalta oli vaadittu opettajan pätevyyttä tai pedagogisia opintoja. Neljällä vastaajalla oli ollut vaatimuksena tutkinto joltain muulta kuin sosiaalitieteelliseltä alalta (esim. terveydenhuollon tai merkonomien koulutus).

3.3.3 Valmistumista edeltävä työkokemus

Vastaajista ainoastaan 11 prosenttia ei ollut tehnyt ”koulutukseen liittyvää” työtä ennen valmistumistaan. Useimmilla oli työkokemusta yli puoli vuotta (ks. taulukko 9). Sillä, kuinka paljon vastaajalla oli valmistumista edeltävää työkokemusta, ei ollut tilastollista yhteyttä valmistumisen jälkeisten työttömyyskokemusten määrään.

TAULUKKO 9. Koulutukseen liittyvän työn (mukaan lukien harjoittelu) määrä ennen valmistumista kyselyyn vastanneilla.

	<i>N</i>	<i>%</i>
Ei lainkaan	12	10,8
0–6 kk	26	23,4
7–12 kk	23	20,7
13–18 kk	14	12,6
Yli 18 kk	35	31,5
Puuttuva tieto	1	0,9
Yhteensä	111	100

3.4 Sijoittuminen

3.4.1 Toimi- ja hallinnonala

Noin puolet työssä olleista vastanneista työskenteli vastaushetkellä julkisella sektorilla: kunnissa, yliopistoissa ja valtion eri virastoissa ja laitoksissa. Verrattuna vuoden 2002 tilanteeseen (Honkanummi & Myyry, 2003) selvin ero on valtion virastoissa ja laitoksissa työskentelevien osuudessa. Tuolloin valtiollisella sektorilla työskenteli selvästi enemmän vastaajia, vastaavasti kunnissa, yliopistoissa ja kolmannen sektorin järjestöissä ja säätiöissä hieman vähemmän. (Ks. taulukko 10.)

TAULUKKO 10. Kyselyyn vastanneiden vastaushetken työnantajat hallinnonaloittain (% (N)) valmistumisvuoden mukaan vuoden 2003 selvityksessä ja nyt kerätyssä aineistossa. Mukana vastaushetkellä työssä olleet vastaajat.

<i>Työnantajan sektori</i>	<i>Valmistumisvuosi</i>	
	<i>1985 – 1991 tai 1998 – 2001¹</i>	<i>2002 – 2006</i>
Yksityinen yritys	32,9 (26)	31,2 (29)
Kunta	12,7 (10)	20,4 (19)
Järjestö/säätiö	11,4 (9)	17,2 (16)
Yliopisto	13,9 (11)	17,2 (16)
Valtion virasto/laitos (muu kuin yliopisto)	21,5 (17)	10,8 (10)
Oma yritys	3,8 (3)	1,1 (1)
Jokin muu	2,5 (2)	1,1 (1)
Puuttuva tieto	-	1,1 (1)
Yhteensä	100 (79)	100 (93)

¹Lähde: Honkanummi & Myyry (2003). Alkuperäinen aineisto.

3.4.2 Laadullinen sijoittuminen

Edellä on tarkasteltu määrälliseltä kannalta valmistuneiden sosiaalipsykologien työllistymistä sekä sijoittumista yhteiskunnan eri sektoreille. Kuitenkin yksi selvityksen keskeisistä tavoitteista oli selvittää, millaisia ovat ne tehtävät, joissa sosiaalipsykologit työskentelevät, eli millaisia sosiaalipsykologien työt ovat laadullisesti.

Vastaavanlaista kartoitusta ovat aiemmin tehneet mm. Mononen ym. vuonna 1991 julkaistussa selvityksessä *Sosiaalipsykologit ja työelämä. Vuosina 1986–90 valmistuneiden*

sosiaalipsykologien työtehtävät ja koulutuksen antamat valmiudet niihin. Tuossa selvityksessä tehtävät jaettiin työn luonteen ja työnantajan toimi- tai hallinnonalan mukaan viiteen luokkaan: sosiaali- ja terveydenhuolto, koulutus, henkilöstöhallinto, tutkimus ja muut.

Sama luokitus on ollut lähtökohtana tässäkin selvityksessä, joskin niin, ettei työnantajan hallinnonalaan ole kiinnitetty erityistä huomiota. Lähtökohtana ovat vastaajien ilmoittamat tehtävänimikkeet sekä lyhyet kuvaukset tehtävistä. Luokittelu on tietenkin sopimukseenvarainen eikä millään tavalla yksiselitteinen. Tyypillinen esimerkki luokitteluongelmasta on vastaaja, joka esim. kertoo tekevänsä koulutusta sosiaalialalla. Se, onko paino tällöin koulutuksessa vai sosiaalialalla, on jouduttu ratkaisemaan tapauskohtaisesti. Jo tehtäväkuvausten lyhyden vuoksi on selvää, että yksittäisten vastaajien kohdalla luokittelu voi sisältää suoranaisia virheitä. Ongelmista huolimatta tarkastelu antanee osviittaa siitä, millaisiin töihin sosiaalipsykologit sijoittuvat.

Tutkimus. Luokka pitää sisällään 29 prosenttia vastaushetkellä työssä olleista sosiaalipsykologeista. Tyypillisiä tehtävänimikkeitä olivat tutkija ja tutkimuspäällikkö. Myös eri tavoin tutkimuksen parissa toimivat suunnittelijat, tutkimusavustajat ym. kuuluvat tähän kategoriaan. Tutkimus saattoi olla yhtä hyvin akateemista tutkimusta kuin markkinatutkimusta, kehittämistyötä tai muuta yksityisen sektorin toimintaa. Tavanomaisia työtehtäviä olivat aineiston kerääminen, analysointi, raporttien kirjoittaminen ja julkaisu sekä projektien koordinointi. Luokan tehtävänimikkeet: asiakastutkija, projektipäällikkö, suunnittelija, tutkija, tutkijakoulutettava, tutkimusavustaja, tutkimuskonsultti, tutkimuspäällikkö, tutkimussuunnittelija, väitöskirjantekijä.

Sosiaali- ja terveydenhuolto. Toiseksi eniten vastaajia työskenteli sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvissä tehtävissä (24 prosenttia). Tyypillisin tehtävänimike oli sosiaalityöntekijä. Työ oli usein asiakaslähtöistä neuvontaa, kriisityötä, kuntoutusta, tukemista, verkostotyötä tai ryhmien ohjausta. Joidenkuiden työ piti sisällään myös palveluiden ja toimintamuotojen suunnittelua. Monella työ liittyi lastensuojeluun tai muuten lapsiin tai nuoriin, mutta myös muut sosiaalityön alueet olivat edustettuina. Ainoa ammatiltaan so-

siaalipsykologiksi itseään kutsunut vastaaja kuului tähän ryhmään. Luokan tehtävänimikkeet: adoptiovastaava, erityissosiaalityöntekijä, hankevastaava/kouluttaja, johtajan sijainen, koulukuraattori, kuntoutussuunnittelija, lastensuojelun sosiaalityöntekijä, lastenvalvoja, perhesosiaalityöntekijä, projektikoordinaattori, projektipäällikkö, sosiaaliohjaaja, sosiaalipsykologi, sosiaalityöntekijä, suunnittelija, terveydenhuollon sosiaalityöntekijä, työvalmentaja, vanhuspalvelujen sosiaalityöntekijä.

Opetus ja koulutus. Vastanneista 13 prosenttia työskenteli opetuksen ja koulutuksen alueella. Tyypillisiä tehtäviä olivat opetuksen suunnittelu, opetus, ohjaus ja arviointi. Osa teki itse opetustyötä luokanopettajana, aikuisopettajana tai sosiaali- ja käyttäytymistieteiden lehtorina, toiset koulutukseen liittyvää suunnittelu- ja kehitystyötä. Tähän kategoriaan luettiin myös erilaiset valmennustehtävät. Luokan tehtävänimikkeet: kouluttaja, koulutuskoordinaattori, koulutuspäällikkö, koulutussuunnittelija, lehtori, luokanopettaja, projektipäällikkö, suunnittelija, valmennuskoordinaattori.

Henkilöstöhallinto. Vastaajista 13 prosenttia teki henkilöstöhallinnon töitä. Tavallisia tehtäviä olivat työvoiman rekrytointi ja ”osaamisen kehittäminen” organisaatioissa. Myös palkitsemisjärjestelmien suunnittelu ja hallinnointi kuului useiden toimenkuvaan. Luokan tehtävänimikkeet: competence development manager, henkilöstöasiantuntija, henkilöstökonsultti, HRD-konsultti, HR-konsultti, kehittämisspäällikkö, konsultti, palvelupäällikkö.

Viestintä. Vuoden 1991 selvitykseen nähden uutena luokkana erottuivat tässä aineistossa viestintään ja tiedotukseen liittyvät työt. Luokkaan kuului ainoastaan 5 prosenttia vastaajista, mutta työn erottuvan luonteen vuoksi uuden luokan muodostaminen oli perusteltua. Vastaajat olivat eri tavoin tekemisissä viestinnän kanssa. Tiedottamisen lisäksi työt liittyivät organisaatioiden sisäiseen viestintään tai viestinnän suunnitteluun sekä mediaseurantaan. Luokan tehtävänimikkeet: communications specialist, mediaseuraaja, tiedottaja, tietoasiantuntija, viestinnän asiantuntija.

Asiantuntijat ja projektityöntekijät. Toisen, kiinnostavalla tavalla vuoden 1991 selvityksestä poikkeavan ryhmän muodostivat erilaiset suunnittelu-, konsultointi-, asiantun-

tija-, johto- ja projektityöt. Ryhmän työtehtävät saattoivat muistuttaa läheisestikin edellisissä luokissa mainittuja tehtäviä (vrt. suunnittelu, konsultointi), toimialojen ollessa joko samoja tai mahdollisesti muita kuin aiemmin mainitut tutkimus, sosiaali- ja terveydenhuolto, opetus ja koulutus, henkilöstöhallinto tai viestintä. Kiinnostavinta on kuitenkin se, että osa vastaajista jätti toimialansa kokonaan mainitsematta keskittyen kuvailemaan ainoastaan työnsä luonnetta. Työ saattoi olla ”prosessien kehittämistä”, ”asiantuntijaroolissa toimimista”, ”konsultointia”, ”projektien suunnittelua” tai ”toiminnan kehittämistä”, ilman että vastaaja olisi täsmentänyt ”toiminnan”, ”prosessin” tai ”projektin” sisältöä tai päämäärää. Tämä luokka pitää sisällään myös vanhan kategorian ”muut”, eli vastaajat, joita ei yksinkertaisesti kyetty sijoittamaan edellisiin luokkiin, mutta jotka silti tekivät koulutukseen liittyvää työtä. Luokalle annettua otsikkoa on siten syytä pitää viitteellisenä. Luokkaan laskettiin 14 prosenttia vastaajista. Luokan tehtävänimikkeet: asiamies, kehittämispäällikkö, kehityspäällikkö, projektipäällikkö, suunnittelija, tietohallintopäällikkö.

Edellä mainittujen lisäksi kaksi vastaajaa teki selvästi akateemista koulutusta vastaamattomaa työtä (jatkoksa luokka ”muut”). Vastaajien sijoittuminen työalojen mukaan sekä nyt että vuonna 1991 on esitetty taulukossa 11. Vertailu viittaisi tutkimukseen ja opetukseen liittyvien tehtävien suhteelliseen vähentymiseen. Sen sijaan sosiaali- ja terveydenhuollon osuus näyttäisi kasvaneen. Erot eivät kuitenkaan ole tilastollisesti merkitseviä. Sitä vastoin uutta vaikuttaisi olevan viestintään liittyvien tehtävien osuuden kasvu, kuten myös erilaisten asiantuntija- ja projektitöiden lisääntyminen. Jälkimmäisessä ilmiössä kyse voi olla kokonaan uusien, uudella tavalla rakentuvien ja erilaista pätevyyttä vaativien akateemisten ammattien syntymisestä.

TAULUKKO 11. Sosiaalipsykologien vastaushetken työtehtävien jakautuminen toimialojen ja työn luonteen mukaan vuoden 1991 selvityksessä ja nyt kerätyssä aineistossa (% (N)).

Työala	Valmistumisvuosi	
	1986 – 1990 ¹	2002 – 2006
Tutkimus	35,3 (18)	29,0 (27)
Sosiaali- ja terveydenhuolto	15,7 (8)	23,7 (22)
Opetus ja koulutus	21,6 (11)	12,9 (12)
Henkilöstöhallinto	13,7 (7)	12,9 (12)
Viestintä	-	5,5 (5)
Asiantuntijat ja projektityöntekijät	-	14,0 (13)
Muut 1991 ²	14,7 (7)	-
Muut 2007 ³	-	2,2 (2)
Yhteensä	100 (51)	100 (93)

¹Lähde: Mononen ym. 1991.

²Sisältää seuraavat nimikkeet: yliaktuaari, upseeri, johtaja, konsultti, toimittaja ja esittelijä.

³Sisältää VTM-tutkintoa vastaamattomat työtehtävät.

3.4.3 Työnantajan odotukset

Vastanneista 73 prosenttia kertoi akateemisen loppututkinnon olleen vaatimuksena vastaushetken työhönsä. Sosiaalityön pätevyyttä tai opintoja oli vaadittu 9 prosentilla vastaa-

jiista. Opettajan pätevyys tai pedagogiset opinnot oli esiintynyt vaatimuksena 3 prosentilla ja yhtä monelta vastaajalta oli vaadittu jotakin muuta tutkintoa.

Kysyttäessä millaisia ominaisuuksia ja valmiuksia vastaajat itse arvelivat työnantajansa heiltä odottaneen, kuvasivat tyypilliset vastaukset alasta riippumatta hyvin **yleisiä kykyjä**: itsenäisyyttä ja vastuunkantoa, sopeutumiskykyä ja joustavuutta, ahkeruutta, tehokkuutta ja dynaamisuutta, paineensietokykyä, innostuneisuutta ja motivoituneisuutta, luovuutta ja uuden omaksumisen kykyä.

Toinen merkittävä teema oli tietenkin alaan liittyvän **substanssin hallinta**, joko alaan liittyvän aikaisemman työkokemuksen vaatimuksena (ainoastaan 16 prosenttia vastaajista) tai useammin odotuksena sisältöihin liittyvästä asiantuntemuksesta (tutkijoilla tutkimusmenetelmien hallinta, sosiaalityöntekijöillä sosiaalityön tuntemus, opettajilla opettavan aiheen asiantuntemus jne.).

Kolmas usein esille tullut teema olivat **vuorovaikutustaidot**, sosiaaliset kyvyt ja yhteistyökyky. Tämäkin teema oli esillä alasta riippumatta, joskin pienehköjä eroja eri toimialojen välillä oli mahdollista havaita.

Tutkimuksen parissa työskentelevät korostivat substanssin hallitsemisen merkitystä, erityisesti tutkimuksen tekoon liittyviä kykyjä, menetelmien hallintaa ja analyysitaitoja sekä raportoinnin ja kirjallisen ilmaisun hallitsemista. Edellä mainittujen yleisten kykyjen ja erityisesti vuorovaikutustaitojen teemat saivat heillä jonkin verran muita vastaajia vähäisemmän painon.

Myös **opetus- ja koulutustehtävissä** toimivilla tärkeimmäksi teemaksi nousi alan osaaminen, kuten opettavan aiheen tuntemus tai työkokemus alalta, mutta myös vuorovaikutustaidot ja erilaiset yleiset valmiudet koettiin merkityksellisiksi.

Sekä **sosiaali- ja terveydenhuollon** että **henkilöstöhallinnon** aloilla työtä tekevät uskoivat aikaisemman työkokemuksen tai ylipäänsä alan tuntemuksen olleen tärkeää. Myös

vuorovaikutustaitoja ja muita sosiaalisia taitoja pidettiin merkityksellisinä. Yleisistä valmiuksista sosiaali- ja terveydenhuoltoalan työntekijät korostivat erityisesti itsenäisyyttä ja paineensietokykyä, henkilöstöhallinnon työntekijät joustavuutta, luovuutta ja uuden oppimisen kykyä.

Erilaisia **asiantuntija- ja projektitöitä** tekevien vastauksissa korostui erityisesti luovuus, joustavuus ja halu oppia uutta. Myös yhteistyökykyä pidettiin tärkeänä. Lisäksi tässä luokassa tähdentyi muita enemmän kieli- sekä ilmaisu- ja esiintymistaitojen merkitys. Kovin tarkkaan määritellyn substanssin hallintaa tämän ryhmän vastaajat eivät tuoneet esille, ellei sellaiseksi katsota kokonaisuuksien hallintaa, projektitaitoja ja organisointikykyä, jotka olivat pinnalla selvästi enemmän kuin muilla vastaajilla.

Kysyttäessä kuinka hyvin vastaajat itse arvioivat täyttäneensä työnantajansa odotukset, olivat vastaukset lähes kauttaaltaan luottavaisia. Vain 6 prosenttia työssä olleista vastaajista valitsi vaihtoehdon ”en osaa sanoa”. Loput vastanneista katsoi täyttäneensä odotukset vähintään ”melko hyvin”, ja 39 prosenttia ”erittäin hyvin”. Työalojen välisiä eroja ei ilmennyt.

Kun vastaajilta kysyttiin, mikä heille itselleen oli nykyisessä työssä kiinnostavinta, painottui vastauksissa työtehtävien mielenkiintoisuuden lisäksi mm. ihmisten kanssa työskentely (sekä asiakkaina että työyhteisönä), haasteellisuus sekä uuden oppiminen ja mahdollisuus kehittyä (sekä ammatillisesti että muuten). Moni toi esille myös koulutuksen ja teorian soveltamisen käytäntöön ja mahdollisuuden vaikuttaa ja olla tekemisissä mielekkäiden ja merkityksellisten tavoitteiden kanssa.

3.5 Palaute opinnoista

3.5.1 Opintojen hyöty työtehtävissä

Lomake sisälsi sekä strukturoituja että avokysymyksiä, joilla valmistuneilta sosiaalipsykologeilta haluttiin saada palautetta opintojen hyödyllisyydestä työelämässä. Avokysy-

myksellä vastaajia pyydettiin kertomaan, mitkä sisällöt sosiaalipsykologin koulutuksessa olivat olleet eniten hyödyksi vastaushetken (pääasiallisessa) työtehtävässä. Sisällön erittelyn perusteella vastauksista voidaan havaita karkeasti neljä eri teemaa (ks. taulukko 12). Useimmat vastaukset olivat eri teemojen yhdistelmiä. Kaksi työssäkäyvää vastaajaa ei nähnyt tai osannut sanoa mitään hyödyllistä, seitsemän jätti vastaamatta kysymykseen.

Opintojaksot tai opiskelumenetelmät. Mikäli vastausten perusteella pitäisi valita yksi työelämässä hyödyllinen taito, se olisi varmasti menetelmäosaaminen. Eri muodoissa tutkimusmenetelmät, -metodit ja menetelmäopinnot saivat selvästi eniten mainintoja (28 prosenttia työssä olleista vastaajista). Kvalitatiiviset ja kvantitatiiviset menetelmät mainittiin suunnilleen yhtä usein. Myös gradun tekemistä ja seminaarityöskentelyä pidettiin hyödyllisenä.

Teemat ja tutkimusalat. Usein vastaukset olivat luetteloita eri tutkimusaloista ja teemoista. Eniten mainintoja saivat kaikki ryhmädynamiikkaan, -käyttäytymiseen ja -ilmiöihin liittyvät sisällöt (20 prosenttia työssä olleista vastaajista). Myös organisaatio- ja/tai työpsykologiaan (18 prosenttia) sekä maahanmuuttajuuteen ja monikulttuurisuuteen liittyvät teemat (12 prosenttia) saivat runsaasti mainintoja.

Ajattelutapa. Täsmällisten sisältöjen sijaan tai lisäksi moni korosti yleisempää sosiaalipsykologista ajattelutapaa ja näkökulmaa, yleistä ymmärrystä ja tietoa ihmisen toiminnasta ja käyttäytymisestä sosiaalisessa ympäristössä (24 prosenttia).

Taidot ja valmiudet. Osa vastasi oppineensa erilaisia taitoja ja valmiuksia, kuten kykyä hakea tietoa ja analysoida sitä tai suunnittelu- ja organisointivalmiuksia. Mainintoja saivat myös ongelmanratkaisuvalmiudet, ryhmätyövalmiudet ja kirjoittamistaidot.

TAULUKKO 12. Koulutuksen sisällöt, joita vastaajat (N = 93) pitivät eniten hyödyllisinä vastaushetken työssään. Taulukossa N ilmaisee, kuinka monessa vastauksessa teema esiintyy. Yleensä vastaajat mainitsivat useita eri teemoja.

<i>Opintojaksot tai opiskelumenetelmät</i>	<i>Teemat ja tutkimusalat</i>	<i>Ajattelutapa</i>	<i>Taidot ja valmiudet</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Menetelmäopinnot (N = 26) - Gradu (N = 13) - Seminaarit (N = 7) 	<ul style="list-style-type: none"> - Ryhmädynamiikka ja -käyttäytyminen (N = 19) - Organisaatio- ja työpsykologia (N = 17) - Maahanmuuttajuus ja kulttuurien välinen vuorovaikutus (N = 11) - Sosiaalinen vuorovaikutus (N = 6) - Sosiaalipsykologiset teoriat (N = 5) - Terveys (N = 4) 	<ul style="list-style-type: none"> - Tieto ja ymmärrys ihmisen toiminnasta ja käyttäytymisestä (N = 14) - Lähestymistapa ja näkökulma (N = 4) - Yhteiskunnallinen yleissivistys (N = 3) - Analyttinen ajattelu (N = 3) 	<ul style="list-style-type: none"> - Tiedon haku- ja analysointivalmiudet (N = 5) - Suunnittelu- ja organisointivalmiudet (N = 4) - Ongelmanratkaisuvaihtoehdot (N = 3) - Kirjoittaminen (N = 3) - Ryhmätövalmiudet (N = 3)

Vastaukset olivat samantyyppisiä, kun kysymys koski sivuaineiden hyödyllisyyttä. Useimmat mainitsivat tietyn sivuaineen erittelemättä enempää, mikä sen opiskelussa oli ollut hyödyllistä. Moni piti hyödyllisenä joko laajemman tai toisenlaisen näkökulman omaksumista sekä yhteiskunnallisen ymmärryksen ja yleissivistyksen syventämistä. Myös sovellettavuutta ja käytännönläheisyyttä arvostettiin. Osalle sivuaine oli ollut edellytys vastaushetken työlle (erit. sosiaalityö ja pedagogiset opinnot).

3.5.2 Opinnoissa havaitut puutteet

Vastaushetkellä työssä olleista vastanneista 63 prosenttia oli havainnut sosiaalipsykologian opinto-ohjelmassa puutteita työtehtäviään ajatellen. Työaloittain tarkasteltuna eniten puutteita olivat havainneet henkilöstöhallinnon ja tutkimuksen aloilla työskentelevät sekä erilaisia asiantuntija- ja projektitöitä tekevät, vähiten viestinnän sekä koulutuksen ja opetuksen aloille sijoittuneet. Toisaalta moni mielestään vain etäisesti koulutukseensa liittyvää työtä tekevä ei pitänyt koko kysymystä mielekkäänä. He eivät tosin sanoen nähneet opinto-ohjelmassa puutteita työtehtäviään ajatellen, koska eivät odottaneetkaan sen tarjoavan mitään.

Entä millaisia puutteita vastaajat olivat havainneet? Tyypillisesti kritiikki kohdistui opintojen teoreettisuuteen ja käytännöllisyyden puutteeseen (25 prosenttia työssä olleista vastaajista). Teoreettisen tiedon hyödyntäminen käytännön työelämässä oli monen vastaajan mielestä jätetty liikaa opiskelijan itsensä ratkaistavaksi. Seuraavassa esimerkkejä tyypillisistä vastauksista.

Opintojen teoreettisuus – kaiken käytäntöön ja konkreettisiin työelämävaatimuksiin liittyvän on saanut rakentaa itse. Opinnot saisivat jollakin tavalla linkittyä työelämään ja soveltamiseen ylipäänsä: valmistuvalla tulisi olla käyttökelpoinen sosiaalipsykologin asiantuntijuus ja osaaminen.

Välillä tuntuu, että monista asioista on teoreettista tietoa, mutta on vaikea soveltaa sitä käytäntöön. Opinnoissa olisi voitu painottaa enemmän tiedon soveltuvuutta työelämän tarpeita ajatellen.

Moni koki, että ongelmaan voisi löytyä apua monipuolisemmista opiskelumenetelmistä (14 prosenttia työssä olleista vastaajista). Toivottiin lisää ”ajatteluun pakottavia” seminaareja, harjoittelua sekä ”käytännönläheistä ja elämyksellistä” opetusta kirjaintien ja yksin lukemiseen sijaan. Harva toivoikaan sinänsä teoreettisuuden vähentämistä, vaan enemmänkin tapoja yhdistää teoriaa ja sen käytäntöön soveltamista.

VTM opinnoissa Helsingissä liikaa tenttejä. Enemmän seminaareja, raportteja, esityksiä, joissa opiskelijat joutuvat itse vuorovaikutustilanteisiin, ryhmän johtamistehtäviin jne.

Ryhmiä toimintaa koskeva tietämys opiskeltiin pääosin kirjoista, mikä ei kyllä ole paras tapa oppimisen kannalta. Lisää käytännön harjoittelua, oppimistehtäviä tms.

Opinnoissa olisi mielellään saanut olla enemmän käytännönläheisiä osioita liitettynä teoriaan. Ollimme voineet observoida ryhmiä ja harjoitella esim. ryhmän vetämistä. Opintojen olisi pitänyt näyttää konkreettisemmin miten teorioita voi soveltaa.

Omana erityisenä teemana toivottiin ryhmädynamiikkaan ja ryhmän johtamiseen liittyvää harjoittelua (12 prosenttia työssä olleista vastaajista). Monelle juuri ryhmäilmiöt olivat sitä sosiaalipsykologian ydinaluetta, jolle myös ammatti-identiteetin toivottaisiin rakentuvan.

Jokaisen sosiaalipsykologin tulisi olla ryhmäilmiöiden ja ryhmätyön ammattilainen. Nyt olen vain raapaissut pintaa. Sosiaalipsykologeilla tulisi olla kaikilla sama ydinosaaminen. Omat sosiaalipsy-

*kologian opintoni olivat sillisalaattia. Työnantajan täytyy voida etukäteen tietää, mitä asiantunte-
musta saa, jos palkkaa sosiaalipsykologin ylipäänsä (vrt. psykologia).*

Erityisesti yksityisellä sektorilla toimivat vastaajat pitivät puutteena opintojen vähäistä liiketoimintasuuntautuneisuutta (10 prosenttia) ja riittämättömiä kontakteja työelämän toimijoihin esim. harjoittelun tai ekskursioiden muodossa (4 prosenttia). Tutkijoista osa oli jäänyt kaipaamaan myös enemmän ja parempaa menetelmäopetusta (4 prosenttia).

On tietenkin työn luonteesta kiinni, millaisia puutteita opinnoissa ilmenee. Työllistymis-
mahdollisuuksien ollessa monipuolisia ja työtehtävien ollessa vaihtelevia ja muuttuvaisia,
voi olla vaikeaa sanoa millä tavalla opintoja pitäisi kehittää. Osa vastaajista olikin sillä
kannalla, ettei yliopiston edes tarvitse tarjota suuria käytännön valmiuksia.

*Työllistymismahdollisuudet ovat niin laajat, että on vaikea sanoa mikä olisi tarpeen työelämässä.
Selvää on, että tutkinto ei anna suuriakaan valmiuksia, kaikki on omasta persoonasta kiinni.*

*Mielestäni akateemisen alan ei olekaan tehtävänä valmistaa tiettyyn työhön tuon enempää. Sovel-
lustavat ovat minun vastuullani löytää.*

3.6 Ydinosaaminen

Lomakkeessa kyselyyn vastanneita pyydettiin miettimään, millä tavoin he ilmaisisivat ydinosaamisensa, jonka he olivat saaneet sosiaalipsykologian opinnoista yhdistettynä VTM-tutkintoon (ks. Liite, kysymys 37). Yksittäisiä asiasisältöjä enemmän vastauksissa korostui opintojen tuoma uudenlainen, yhteiskuntatieteellinen näkökulma, yleissivistys tai ymmärrys yleisellä tasolla. Teema esiintyi kolmasosassa (32 prosenttia) kaikista vastauksista. Täsmällisemmin mainittiin usein kyky katsoa asioita useista eri näkökulmista (14 prosenttia) sekä analyyttinen (24 prosenttia) ja kriittinen (17 prosenttia) ajattelutapa.

*Analyyttinen ja abstrakti ajattelu, valmius hyödyntää monenlaisia lähestymistapoja ja ajattelumal-
leja. Ihmisten tarkastelu monelta eri tasolta.*

*Ihmisten ja sosiaalisten järjestelmien ymmärrys, kyky käsitellä laajoja tietomassoja ja erottaa jou-
kosta olennainen, kyky abstraktiin hahmotukseen ja tiedon olemuksen ymmärrys.*

Yleisesti suhtautumista erilaisiin ilmiöihin.

Osaaminen on enemmän ajattelun rakenteissa ja hahmottamisen tavoissa.

Tutkimustaitoja ja menetelmäosaamista korostivat etenkin tutkijat, mutta myös muilla aloilla toimivat vastaajat (32 prosenttia). Tutkimustaitojen lisäksi monet vastaajat pitivät tärkeinä erilaisia tiedon hankintaan, ymmärtämiseen ja kriittiseen arviointiin liittyviä taitoja (22 prosenttia), kuten myös tieteellisen kirjoittamisen ja raportoinnin valmiuksia (17 prosenttia).

Metodien hallinta. Tieteellisen tutkimusprosessin tuntemus.

Tiedon ja tietokokonaisuuksien jäsentäminen, hankkiminen ja tuottaminen. Menetelmälliset valmiudet, looginen ja kriittinen ajattelu. Kirjallinen ja suullinen ilmaisu ja viestintä.

Laadulliset tutkimusmenetelmät, selkeä kirjallisen tiedon tuottaminen, laajojen asiakokonaisuuksien tiivistäminen oleelliseen, erilaisten teoreettisten lähtökohtien ymmärtäminen.

Kriittisyys, tiedonhallinta, tiedon etsiminen, raportointitaidot, laajojen kokonaisuuksien hallinta.

Yksittäisistä asiasisällöistä eniten mainintoja saivat kaikki ryhmädynamiikan, ryhmätyön, ryhmäprosessien ja ryhmäilmiöiden teemat (26 prosenttia), työ- ja organisaatiopsykologian teemat (15 prosenttia) sekä yleisesti vuorovaikutukseen liittyvät teemat (11 prosenttia).

Avokysymyksen lisäksi sosiaalipsykologian opintojen antamia valmiuksia kysyttiin samalla strukturoidulla kysymyssarjalla, jota myös Honkanummi ja Myyry (2003) käyttivät omassa kyselyssään. Annetuista vaihtoehdoista (ks. Liite, kysymys 40) vastaajat katsoivat opintojen kehittäneen eniten analyyttistä ajattelua, vähiten liiketoimintasuuntautuneisuutta. Tältä osin järjestys oli sama kuin Honkanummen ja Myyryn vastaajilla, jotka puolestaan eivät havainneet vuosina 1985–1991 ja vuosina 1998–2001 valmistuneiden välillä eroja muussa kuin analyyttisessä ajattelussa, jota jälkimäiset katsoivat kehittäneensä enemmän. Vuosina 2002–2006 valmistuneet puolestaan erosivat kaikista

Honkanummen ja Myyryn vastaajista ainoastaan suoriutumissuuntautuneisuudessa, jota he katsoivat kehittäneensä aikaisempia valmistumisryhmiä enemmän. (Mts. 26.) (Ks. taulukko 13.)

TAULUKKO 13. Sosiaalipsykologian opintojen antamat valmiudet työelämää varten. Keskiarvot ja keskihajonnat asteikolla 1 – 7 (missä 1 = ei lainkaan ja 7 = erittäin paljon) valmistumisvuoden mukaan vuoden 2003 selvityksessä ja nyt kerätyssä aineistossa. Mukana vastaushetkellä työssä olleet vastaajat.

Valmius	Valmistumisvuosi		
	1985 – 1991 tai 2001 ¹	1998 –	2002 – 2006
Analyttinen ajattelu	5,7 (1,2)		6,0 (1,0)
Ongelmanratkaisuvalmiudet	5,2 (1,1)		4,9 (1,1)
Tiimityövalmiudet	5,0 (1,5)		4,8 (1,5)
Joustavuus/mukautumiskyky	4,4 (1,6)		4,7 (1,4)
Kommunikointivalmiudet	4,7 (1,5)		4,7 (1,5)
Suunnittelu- ja organisointivalmiudet	4,4 (1,3)		4,6 (1,4)
Valmiudet henkilöstön kehittämiseen	4,5 (1,5)		4,5 (1,5)
Suoritusasuuntuneisuus	3,6 ^a (1,4)		4,1 ^a (1,5)
Henkilöjohtamisvalmiudet	4,2 (1,6)		4,0 (1,6)
Verkostoitumiskyky	3,9 (1,7)		4,0 (1,6)
Asiakassuuntuneisuus	3,8 (1,8)		3,9 (1,7)
Liiketoimintasuuntuneisuus	1,8 (1,0)		2,0 (1,3)

Huom. Vuosina 2002 – 2006 valmistuneiden luokassa N vaihtelee välillä 88 – 93 ja vuosina 1985 – 1991 ja 1998 – 2001 valmistuneiden luokassa välillä 76 – 79.

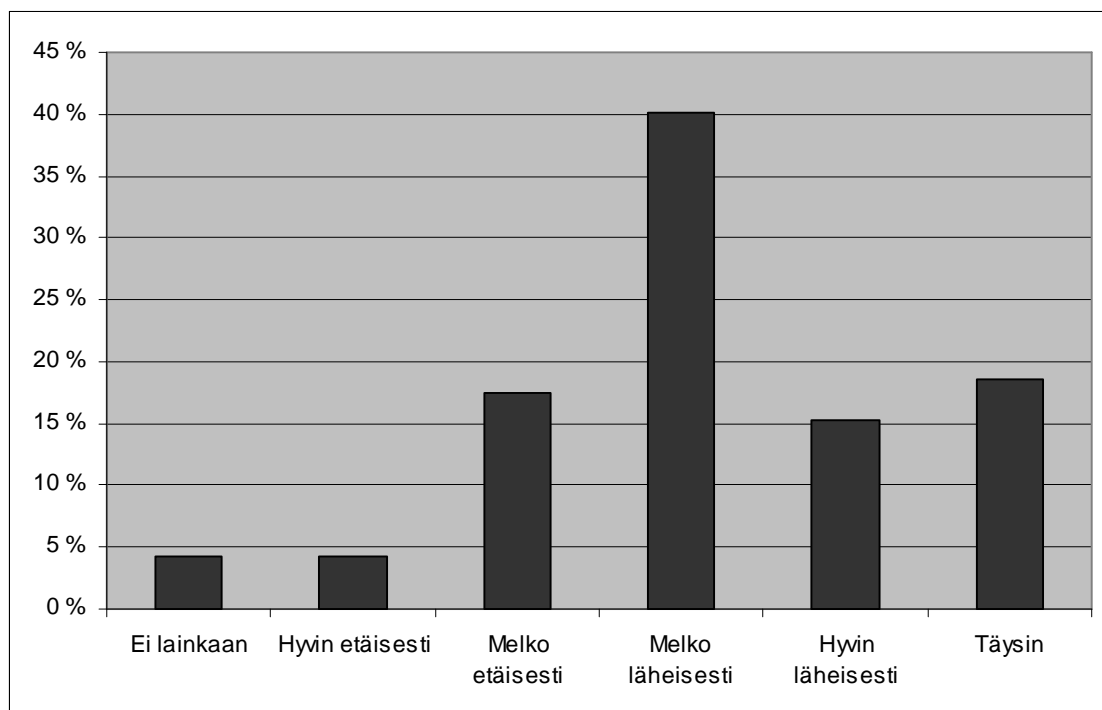
^aKeskiarvojen välillä on merkitsevä ero ($t(162) = -2.02, p = 0.046$).

¹ Lähde: Honkanummi & Myyry (2003). Alkuperäinen aineisto.

3.7 Työn ja koulutuksen yhteensopivuus

Kun vastaajilta kysyttiin, kuinka läheisesti heidän vastaushetken työnsä liittyi sosiaalipsykologian alaan, 74 prosenttia katsoi sen liittyvän ainakin ”melko läheisesti”. Vaihtoehdon ”ei lainkaan” valitsi 4 prosenttia vastanneista. (Ks. kuvio 3.) Kysymys oli tietysti moniselitteinen. Sekä sanat ”liittyä” että ”sosiaalipsykologian ala” jätettiin tässä vastaajien itsensä määriteltäväksi.

Kun vastauksia verrataan vastauksiin, joita saatiin koskien ensimmäistä valmistumisen jälkeistä työtä (ks. sivu 13), voisi varovainen johtopäätös joka tapauksessa olla, että ensimmäisen työpaikan jälkeen seuraavat työt muuttuvat enemmän koulutusta vastaaviksi. Toistettujen mittausten t-testi osoitti muuttujien välillä olevan merkitsevän eron ($t(91) = -2.08, p = 0.040$). (Tässä on vielä muistettava, että osalle vastaajista vastaushetken työ ja ensimmäinen valmistumisen jälkeinen työ olivat yksi ja sama asia.)

KUVIO 3. Kuinka läheisesti vastaajat kokivat vastaushetken työnsä liittyvän sosiaalipsykologian alaan (%) (N = 92).

Edellä käsitellyn kysymyksen ohella lomake piti sisällään useita lisäkysymyksiä, joilla pyrittiin arvioimaan työn ja koulutuksen vastaavuutta: 1) Kuinka usein työssäsi esiintyy tilanteita, joissa sinulle on hyötyä sosiaalipsykologisesta koulutuksesta, 2) Millaiset ovat mahdollisuutesi soveltaa sosiaalipsykologista tietoa työssäsi sekä 3) Kuinka tärkeää työtehtäviesi kannalta on, että olet suorittanut tutkintosi juuri sosiaalipsykologiasta, etkä esim. jostain sosiaalipsykologian lähitieteestä? (Ks. Liite, kysymykset 32, 33 ja 34.)

Tavoitteet olivat kahtaalla. Ensinnäkin tarkoitus oli kartoittaa sitä, kuinka suuri osa vastaajista ylipäänsä teki vastaushetkellä ”koulutukseensa liittyvää työtä”, tarkoitettiin tällä sitten mitä hyvänsä. Ajatus oli, että näin voitaisiin arvioida myös aineiston luotettavuutta. Mikäli useat vastaisivat työllään olevan vain vähän tekemistä sosiaalipsykologian kanssa, olisi tämä otettava huomioon muuta aineistoa analysoitaessa ja johtopäätöksiä tehtäessä. Honkanummen ja Myyryn selvityksen ongelmana kun oli se, että vaikka sosiaalipsykologien työllistyminen näytti numeroina hyvältä, ei kunnollista tietoa siitä, millaisiin töihin vastanneet olivat työllistyneet, voitu aineistosta saada. Tämä riski haluttiin tällä kerralla minimoida.

Toinen ajatus oli, että kysymyksiin saatujen vastausten avulla voitaisiin tehdä vertailua työalojen välillä. Mikäli eri työalojen välillä olisi eroja sen mukaan, kuinka paljon hankittua koulutusta on mahdollista soveltaa työssä, voisi ajatella, että hankittu koulutus valmistaa tietyn tyyppisiin töihin paremmin kuin toisiin. Oletus on tietysti ongelmallinen. Ensinnäkin kysymysten muotoilu jättää vastaajalle paljon tulkinnanvaraa. Mitä tarkoittaa ”soveltaa sosiaalipsykologista tietoa”, tai mikä ylipäänsä katsotaan ”sosiaalipsykologiseksi tiedoksi”? Tai kuten edellä on jo käynyt ilmi, useimmat vastaajat katsoivat oppineensa yliopistolla enemmänkin uudenlaisen näkökulman tai ajattelutavan eikä niinkään kapeassa merkityksessä ”tietoa”. Sosiaalipsykologiaa on epäilemättä mahdollista soveltaa hyvin monella tavalla. Näitä tapoja olisi voinut kysyä tarkentavilla avokysymyksillä.

Ongelmista huolimatta kysymyksiin saaduista vastauksista muodostettiin summamuuttuja (jatkossa nimellä ”Työn ja koulutuksen yhteensopivuus -summamuuttuja”). Summamuuttujan reliabiliteetti oli hyvä (Cronbachin alfa 0,85). Keskiarvoksi asteikolla yhdestä

viiteen (1 = ei koskaan/erittäin huonot/ei lainkaan tärkeää, 5 = usein/erittäin hyvät/välttämätöntä) saatiin 3,3 (md = 3,3, kh = 0,97, vaihteluväli 1 – 5, N = 93). Alakohdattaiset tunnusluvut on esitetty taulukossa 14.

TAULUKKO 14. Työn ja koulutuksen yhteensopivuus -summamuuttujan saamat arvot työalan mukaan.

<i>Työala</i>	<i>Ka</i>	<i>Md</i>	<i>Kh</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>N</i>
Tutkimus	3,8	4,0	0,96	1,7	5,0	27
Opetus ja koulutus	3,7	3,5	1,05	2,0	5,0	12
Sosiaali- ja terveydenhuolto	3,3	3,2	0,72	2,0	4,7	22
Asiantuntijat ja projektityöntekijät	3,1	3,3	0,86	1,7	4,3	13
Henkilöstöhallinto	2,8	2,5	0,79	1,7	4,0	12
Viestintä	2,5	2,7	0,77	1,7	3,3	5
Muut	2,2	2,2	1,65	1,0	3,3	2
Yhteensä	3,3	3,3	0,97	1,0	5,0	93

Millaisia päätelmiä tuloksista voidaan tehdä? Ainakin alojen väliseen vertailuun kannattaa suhtautua varauksella. Edellä jo mainittujen syiden lisäksi luokat ovat havaintomääriltään pieniä. Viiden vastaajan perusteella ei ole esimerkiksi mieltä väittää, ettei sosiaalipsykologiaa olisi mahdollista soveltaa viestinnän alalla.

Lisäksi suurempienkin luokkien sisään mahtuu hyvin erilaisia töitä tekeviä sosiaalipsykologeja. Tarkasteltaessa mahdollisuuksia soveltaa sosiaalipsykologista tietoa, ei välttämättä ole mielekästä tutkia vaikkapa luokanopettajia ja sosiaalitieteiden opettajia yhtenä ryhmänä. Tavat, joilla tietoa sovelletaan, ovat hyvin erilaisia.

Alojen välistä vertailua kiinnostavampaa onkin alojen sisäinen hajonta. Kiinnostavaa on huomata, kuinka monilta aloilta löytyy tehtäviä, joissa vastaajat ovat nähneet omaavansa hyviä mahdollisuuksia soveltaa ja käyttää sosiaalipsykologiaa. Vastaavasti jokaisesta tässä luokittelussa käytetystä ryhmästä löytyi vastaajia, jotka eivät pitäneet sovellusmahdollisuuksiaan erityisen korkeina.

3.8 Työhistorioiden, työsuhteiden laadun, palkkauksen sekä työssä viihtymisen tarkastelua

3.8.1 Vastanneiden työhistoriat

Selvityksen lopuksi käännetään tarkastelu kyselyyn vastanneiden työhistorioihin, työsuhteiden laatuun, palkkaukseen sekä työssä viihtymiseen. Kaikkiaan kyselyyn vastanneilla oli vastaushetken työnantajansa mukaan lukien ollut valmistumisensa jälkeen keskimäärin 2,0 eri työnantajaa ($md = 2$, $kh = 1,2$, vaihteluväli 0 – 8, $N = 107$)⁶. Työnantajien määrä oli ymmärrettävästi yhteydessä valmistumisvuoteen ($r = -0.30$, $p = 0.002$, $N = 107$). (Ks. taulukko 15.)

TAULUKKO 15. Työnantajien määrä mukaan lukien vastaushetken työnantaja kyselyyn vastanneilla valmistumisen jälkeen valmistumisvuoden mukaan.

<i>Valmistumisvuosi</i>	<i>N</i>	<i>Ka</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>
2002	23	2,4	1	6
2003	22	2,3	0	5
2004	18	2,1	1	8
2005	17	1,5	1	3
2006	27	1,6	1	3
Yhteensä	107	2,0	0	8

Määräaikaisia työsuhteita vastaushetken työ mukaan lukien oli valmistumisensa jälkeen ollut kyselyyn vastanneilla keskimäärin 1,8 ($md = 1$, $kh = 1,8$, vaihteluväli 0 – 7, $N = 109$)⁷. Myös työsuhteiden lukumäärä oli yhteydessä valmistumisvuoteen ($r = -0.21$, $p = 0.028$, $N = 109$). (Ks. taulukko 16.)

⁶ Yksityisyrittäjät ovat tämän tarkastelun ulkopuolella.

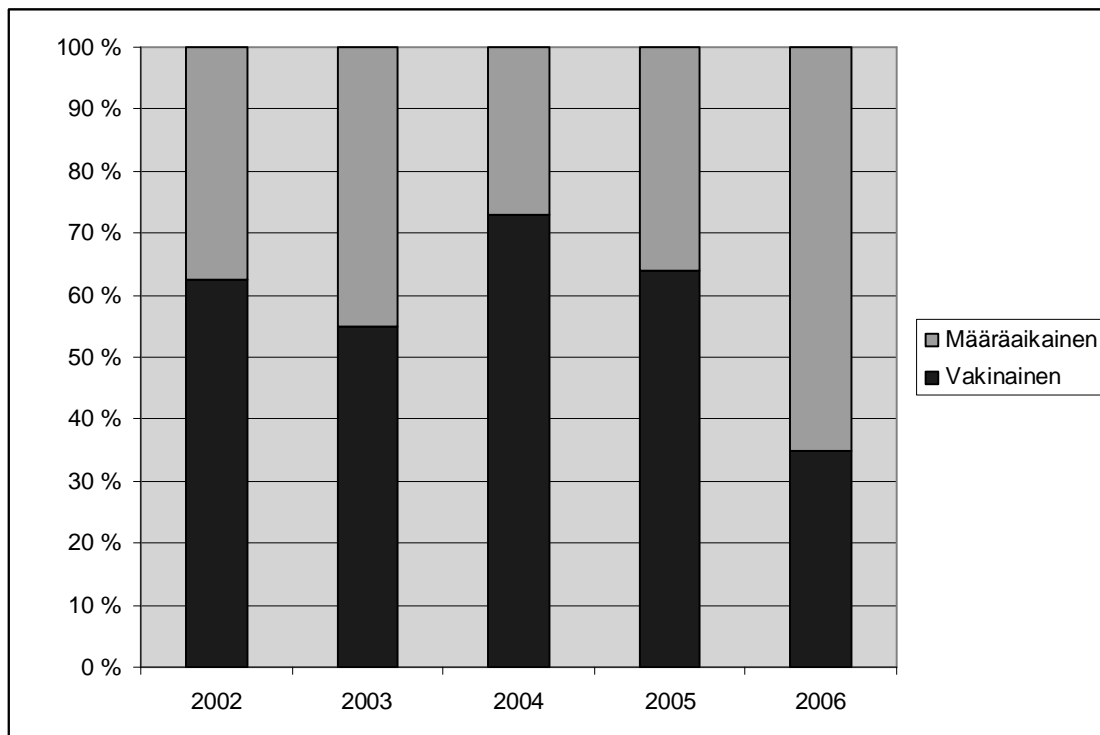
⁷ Yksityisyrittäjät ovat tämän tarkastelun ulkopuolella.

TAULUKKO 16. Määräaikaisten työsuhteiden lukumäärä mukaan lukien vastaushetken työsuhde kyselyyn vastanneilla valmistumisvuoden mukaan.

<i>Valmistumisvuosi</i>	<i>N</i>	<i>Ka</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>
2002	23	2,2	0	7
2003	23	2,3	0	6
2004	18	1,9	0	6
2005	18	1,3	0	5
2006	27	1,3	0	6
Yhteensä	109	1,8	0	7

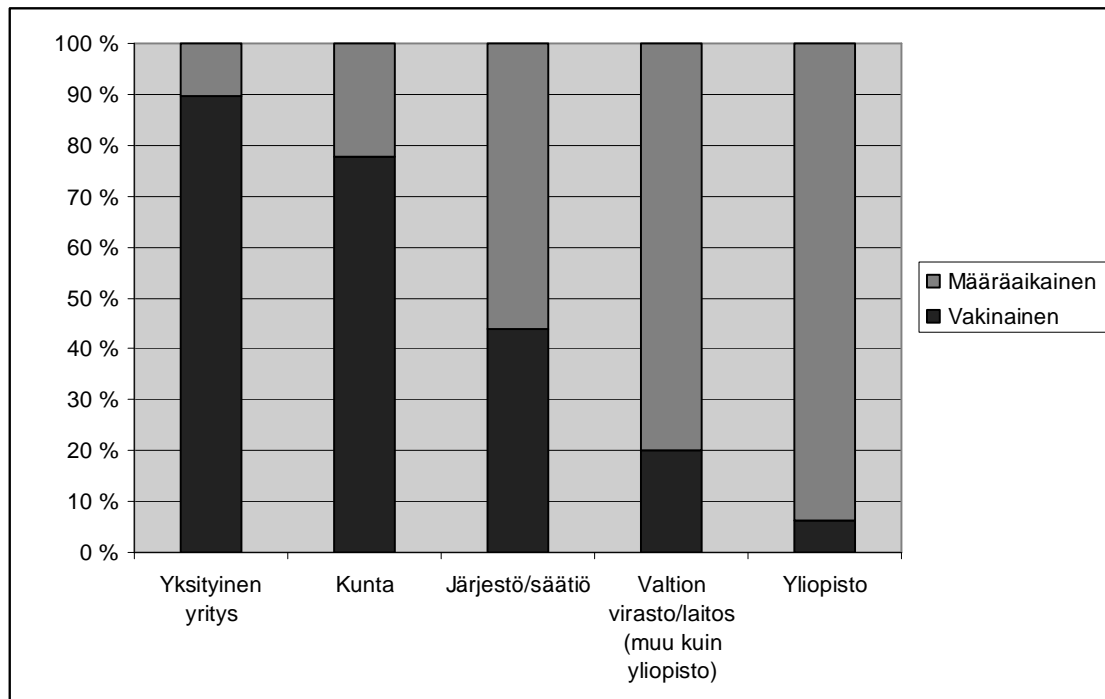
3.8.2 Työsuhteiden laatu vastaushetkellä

Vastaushetken työsuhde oli määräaikainen lähes puolella (45 prosenttia) työssä olleista vastaajista. Vuonna 2002 valmistuneista vastaajista määräaikaisessa suhteessa oli kuitenkin ”vain” 38 prosenttia, kun taas vuonna 2006 valmistuneista vastaava osuus oli 65 prosenttia (ks. kuvio 4). Näin ollen työsuhteet näyttäisivät muuttuvan vakinaisemmiksi työuran edetessä. Valmistumisvuoden ja työsuhteen vakinaisuuden yhteys ei kuitenkaan ollut tilastollisesti merkitsevä. Kuitenkin myös Honkanummen ja Myyryn (2003, 20) aineistossa yhteys oli samansuuntainen. Tuolloin vuosina 1985–1991 valmistuneista määräaikaisessa työsuhhteessa työskenteli 27 prosenttia ja vuosina 1998–2001 valmistuneista 42 prosenttia. Työsuhteiden määräaikaisuus on siis mahdollisesti myös lisääntynyt Honkanummen ja Myyryn selvityksen jälkeen.

KUVIO 4. Vastaushetken työsuhteen määräaikaisuus ja vakinaisuus kyselyyn vastanneilla valmistumisvuoden mukaan (%) (N = 91).

Valmistumisvuoden ja työsuhteen määräaikaisuuden yhteys selittyy osittain sillä, että vastavalmistuneiden joukossa (kuten tässä aineistossa myös vuonna 2003 valmistuneiden joukossa) yliopistolla työskentelevien osuus on keskimääräistä suurempi, ja eniten määräaikaisuuksia tehdään yliopistolla (94 prosenttia yliopistolla työskennelleiden kyselyyn vastanneiden työsuhteista). Toimialoittain ja sektoreittain tarkasteluna yliopiston jälkeen eniten määräaikaisuuksia kyselyyn vastanneista tekivät valtion virastoissa ja laitoksissa työskennelleet (80 prosenttia kyseisillä sektoreilla työskennelleiden työsuhteista). Ainoa toimialoja koskeva muutos edelliseen selvitykseen verrattuna näyttäisi olevan määräaikaisuuksien lisääntyminen kolmannella sektorilla (järjestöt ja säätiöt). Honkanummen ja Myyryn (mts. 20) aineistossa kolmannen sektorin työpaikoista 30 prosenttia oli määräaikaisia, kun nyt kerätyssä aineistossa vastaava osuus oli 56 prosenttia. (Ks. kuvio 5.) Työsuhteen määräaikaisuus ei aineistossa ollut tilastollisessa yhteydessä vastaajan sukupuoleen.

KUVIO 5. Vastaushetken työsuhteen määräaikaisuus ja vakinaisuus kyselyyn vastanneilla merkittävimpien työnantajasektoreiden mukaan (%) (N = 89).

Yleisimmin määräaikaisuudet olivat pituudeltaan 0–6 kuukauden mittaisia (ks. taulukko 17). Yliopistoissa, kunnissa ja yksityisellä sektorilla enemmistö määräaikaisista suhteista oli pituudeltaan alle vuoden mittaisia, kolmannella sektorilla yli vuoden mittaisia. Valtion alla ja yli vuoden mittaisia työsuhteita oli yhtä paljon.

TAULUKKO 17. Vastaushetken työsuhteen pituus määräaikaisessa työsuhteessa olleilla vastaajilla.

Määräaikaisuuden pituus	N	%
0–6 kk	13	31
7–12 kk	11	26
13–24 kk	9	21
Yli 2 vuotta	9	21
Yhteensä	42	100

Vastaushetkellä työssä olleista vastaajista 91 prosenttia teki päätoimisesti kokopäivätyötä, 7 prosenttia työskenteli osapäiväisesti ja 2 prosenttia teki tuntityötä. Yhdenkään vastaajan päätoiminen työ ei ollut freelance-luonteinen. Vastanneista 17 prosenttia teki pääasialli-

sen työnsä lisäksi muita töitä. Tyypillisimpiä olivat opetukseen liittyvät muut työt, kuten satunnaiset luennot tai yksittäisten kurssien pitäminen.

Keskimääräinen viikoittainen työtuntimäärä kyselyyn vastanneilla oli 37,2 tuntia (md = 37,5, kh = 5,2, vaihteluväli 20 – 55, N = 90). Vastanneista 59 prosenttia kertoi tekevänsä ylitöitä. Keskimäärin ylitöitä tehtiin neljä tuntia viikossa (md = 3, kh = 2,8, vaihteluväli 0,6 – 10, N = 52).

Vastanneista 4 prosenttia sai ylitöistään korvauksen rahana. 18 prosenttia ei joko saanut korvausta lainkaan tai ottanut sitä vastaan. Yleisimmin ylityöt korvattiin kuitenkin lomapäivinä tai työajan joustoina (67 prosenttia kysymykseen vastanneista). (Ks. taulukko 18.)

TAULUKKO 18. Tavat, joilla vastaajat saivat korvauksen ylitöistään.

	<i>N</i>	<i>%</i>
Rahana	2	3,6
Lomapäivinä tai työajan joustoina	37	67,3
Sekä rahana että joustoina ja lomapäivinä	4	7,3
Jotenkin muuten	2	3,6
Ei korvausta	10	18,2
Yhteensä	55	100

3.8.3 Palkkaus

Mediaanibruttopalkka kyselyyn vastanneilla oli 2200–2499 euroa kuukaudessa. Kyselyyn vastanneet miehet ansaitsivat huomattavasti kyselyyn vastanneita naisia enemmän (ks. taulukko 19). Työnantajasektoreittain tarkasteltuna parhaiten ansaitsivat yksityisellä sektorilla työskentelevät, huonoiten yliopistolla työskentelevät vastaajat (ks. taulukko 20).

TAULUKKO 19. Kyselyyn vastanneiden mediaanipalkka sukupuolen mukaan.

<i>Sukupuoli</i>	<i>N</i>	<i>Mediaanipalkka</i>
Nainen	83	2200–2499
Mies	8	2800–3099
Yhteensä	91	2200–2499

TAULUKKO 20. Kyselyyn vastanneiden mediaanipalkka työnantajasektorin mukaan (N = 88).

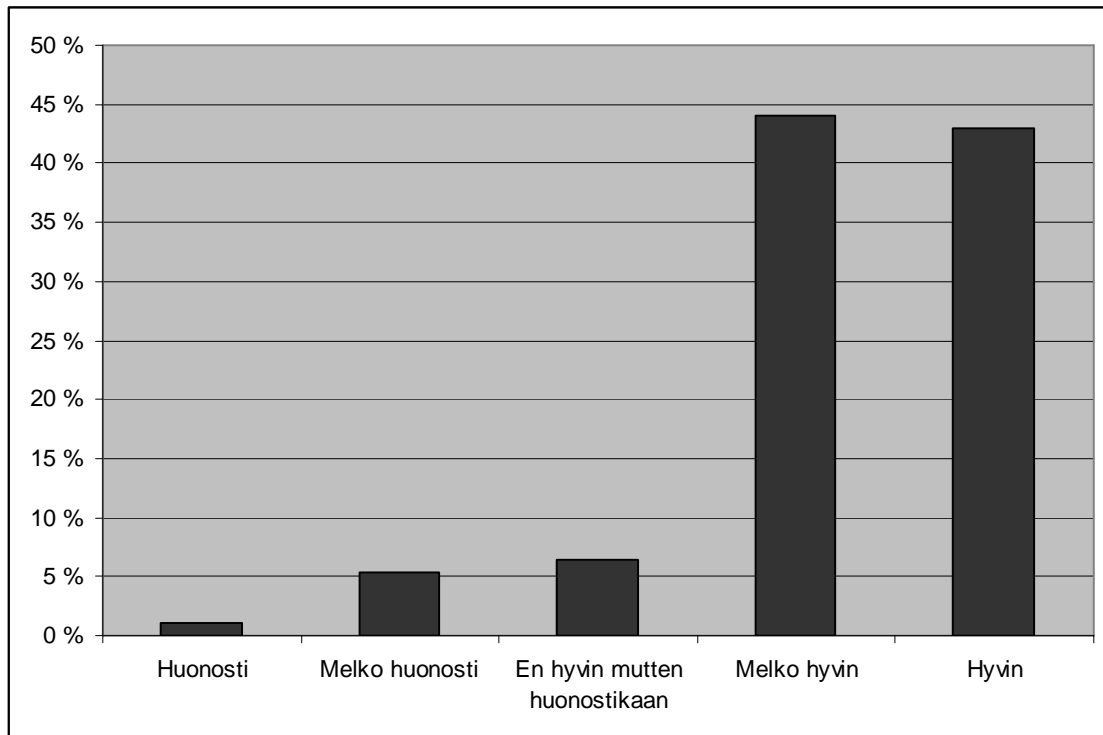
<i>Työnantajan sektori</i>	<i>N</i>	<i>Mediaanipalkka</i>
Yksityinen yritys	28	2800–3099
Järjestö/säätiö	15	2500–2799
Kunta	19	2200–2499
Valtion laitos/virasto (muu kuin yliopisto)	10	2200–2499
Yliopisto	16	1900–2199

Bruttoansiot olivat kyselyyn vastanneilla yhteydessä valmistumisvuoteen ja pro gradu -tutkielmasta saatuun arvosanaan. Tulot olivat sitä paremmat, mitä kauemmin valmistumisesta oli kulunut aikaa ($r = -0.49$, $p = 0.001$, $N = 91$) ja sitä huonommat, mitä parempia arvosanoja gradusta oli saatu ($r = -0.28$, $p = 0.007$, $N = 91$)!

Vertailun vuoksi mainittakoon, että Haapakorven ym. (2007, 24) aineistossa vuonna 2001 Helsingin yliopistossa ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden mediaaniansiot viisi vuotta valmistumisen jälkeen olivat 2500–2999 euroa kuukaudessa, ja Pulkkisen (2006, 45) aineistossa vuonna 2005 valmistuneiden ansiot noin vuosi valmistumisen jälkeen 2100–2300 euroa kuukaudessa.

3.8.4 Työssä viihtyminen

Lopuksi katsotaan lyhyesti kyselyyn vastanneiden työssä viihtymistä. Kuten kuvio 6 kertoo, lähes kaikki (87 prosenttia) kyselyyn vastanneet viihtyivät työssään vähintään melko hyvin. Huonosti tai melko huonosti työssään viihtyi 7 prosenttia vastanneista.

KUVIO 6. Vastaukset kysymykseen ”Miten viihdyt työssäsi?” (%) (N = 93).

4 Lopuksi

Vuosina 2002–2006 Helsingin yliopistosta valmistui 171 sosiaalipsykologia. Heistä 111 vastasi kyselyyn. Kyselyyn vastanneiden työttömyysprosentti vastaushetkellä oli 0,9, mitä voidaan pitää hyvänä tuloksena. Kuitenkin 22 prosenttia vastanneista oli ollut työttömänä jossakin vaiheessa valmistumisensa jälkeen. Useimmiten kyse oli välittömästi valmistumista seuranneesta kitkatyöttömyydestä.

Samaan aikaan on muistettava, että 26 prosenttia vastanneista katsoi valmistumishetken työnsä liittyvän korkeintaan melko etäisesti sosiaalipsykologian alaan, eikä kyselyyn vastaamatta jättäneiden työllistymisestä tiedetä mitään.

Laadullisesti vastaajat olivat työllistyneet hyvin erilaisille aloille, useimmiten tutkimukseen, sosiaali- ja terveydenhuoltoon, henkilöstöhallintoon, opetukseen ja koulutukseen sekä viestintään liittyviin tehtäviin. Kaikilta aloilta löytyi vastaajia, jotka pitivät mahdollisuuksiaan soveltaa yliopistossa oppimaansa hyvinä, kuten myös niitä, jotka ajattelivat päinvastaisella tavalla.

Kantavia teemoja viime vuosien yhteiskunnallisessa ja yhteiskuntatieteellisessä keskustelussa on ollut puhe ”uudesta työstä”. Työssä ja työelämässä tapahtuneiden muutosten yhteydessä on puhuttu milloin informaatio- ja viestintäteknologian vanhoille valta- ja organisaatorakenteille asettamista muutosvaatimuksista (ks. esim. Bauman 2002), milloin uusista, hajautetuista hallintasuhteista ja -tavoista (ks. esim. Sulkunen 2006). Yhteistä on ollut käsitys vanhojen byrokraattisten rakenteiden uudelleenjärjestymisestä. Sannalla sanoen: joustavuudesta.

”Puheessa ’joustavasta kapitalismista’ on kyse paljon enemmän kuin vain vanhan teeman uudelleenvirittämisestä tai vanhan järjestyksen uudesta muunnoksesta. Tässä on kyse ennen kaikkea ja nimenomaan joustavuudesta. Uusi järjestys tähtää jäykkiä byrokraattisia rakenteita ja sokeita rutiineja vastaan. Työntekijöiltä edellytetään tässä järjestyksessä monipuolisuutta ja muuntautumiskykyä, avoimuutta muutoksille, riskinottokykyä, entistä suurempaa riippumattomuutta virallisista säädöksistä ja muodollisuuksista”, kirjoittaa Richard Sennett (2002) tunnetun teoksensa esipuheessa.

Millä tavoin työelämän muutokset näkyvät sosiaalipsykologien töissä? Ensinnäkin erilaiset projektityöt näyttävät lisääntyneen. Monen vastaajan työtehtävät pitivät sisällään projektien suunnittelua ja hallintaa, projektin päämäärän jäädessä usein hyvin abstraktiksi, joskus kokonaan mainitsematta. Ehkä kyse on uudelle projektityölle ominaisesta abstraktisuudesta. Tämä on arvailua.

Kokonaan uudenlaisia ammatteja on mahdollisesti syntynyt, mutta vielä kiinnostavampia saattavat olla havainnot siitä, millä tavoin puheet esimerkiksi joustavuudesta, sopeutumiskyvystä, uuden omaksumisen kyvystä, vuorovaikutustaidoista, luovuudesta, itsenäi-

syydestä ja vastuunkannosta esiintyvät alasta riippumatta vastaajien ymmärryksessä siitä, mitä heidän työnantajansa heiltä odottavat.

Joustavuuden ja luovuuden korostamisessa on varmasti kyse myös tietyn puhutavan omaksumisesta. Anu Kantola (2006) on osoittanut, miten yrityksissä tapahtuneet muutokset ovat heijastuneet politiikan ja hallinnon kieleen. Aluksi yrityksissä omaksutut käsitteet, kuten muutos, joustavuus ja innovatiivisuus ovat 1980- ja 1990-lukujen saatossa kulkeutuneet yritysten vuosikatsauksista hallitusohjelmiin – ja tämän aineiston perusteella myös esimerkiksi työelämässä toimivien sosiaalipsykologien kielenkäyttöön.

Kyse ei ole kuitenkaan pelkästä puhutavasta. On syytä olettaa – kuten myös Kantola tekee – että kielenkäytössä tapahtuneiden muutosten taustalla ovat aidot muutokset yritysten ja organisaatioiden toiminnassa. Tämä on tärkeää käsiteltävän aiheen kannalta.

Mikäli työ on ”projektien hallintaa” ja työnantajan odotukset ”positiivista, eteenpäin vievää motivaatiota”, on ymmärrettävää, etteivät myöskään koulutukselle asetetut odotukset voi olla kovin konkreettisia. Monelle vastaajalle yliopisto-opintojen tarjoama ydinosaaminen rakentui tarkkojen asiasisältöjen sijaan laajasta yhteiskuntatieteellisestä näkökulmasta tai erilaisista, erityisesti tiedon hankintaan ja käsittelyyn liittyvistä valmiuksista. Joustavuus ja sopeutumiskyky eivät ole persoonallisuuden piirteitä, vaan myös hankittavissa olevia valmiuksia, ja näiden hankkimiseen akateemisen koulutuksen voi tämän aineiston perusteella olettaa soveltuvan verrattain hyvin.

Parannettavaakin toki löytyy. Kyselyyn vastanneista 63 prosenttia näki opetusohjelmassa puutteita työtehtäviään ajatellen. Useimmin puutteena nähtiin opintojen liika teoreettisuus tai tarkemmin sanottuna se, että teorian ja käytännön yhdistäminen oli jätetty liikaa opiskelijan itsensä ratkaistavaksi. Ratkaisuna ongelmaan tarjottiin mm. monipuolisempia opiskelumenetelmiä.

Lähteet

Bauman, Z. (2002). *Notkea moderni* (suom. J. Vainonen). Tampere: Vastapaino. (Alkuperäisteos julkaistu 2000.)

Eskola, J. & Suoranta, J. (1998) *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.

Haapakorpi, A., Manninen, J. & Paasto, P. (2007). *Maisterit ja päättötyön suorittaneet kandidaatit työmarkkinoilla. Vuonna 2001 Helsingin yliopistossa ylemmän korkeakoulututkinnon ja päättötutkinnon suorittaneiden kandidaattien sijoittuminen työmarkkinoille viisi vuotta tutkinnon suorittamisen jälkeen* (Helsingin yliopiston hallinnon julkaisuja 42). Helsingin yliopisto, Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia & Ura- ja rekrytointipalvelut.

Honkanummi, E. & Myyry, L. (2003). *Sosiaalipsykologit opintielämä työlämäään. Vuosina 1985–1991 ja 1998–2001 valmistuneiden sosiaalipsykologien kokemuksia opinnoista ja työelämästä*. Helsingin yliopisto, sosiaalipsykologian laitos.

Kantola, A. (2006). Suomea trimmaamassa. Suomalaisen kilpailuvaltion sanastot. Teoksessa R. Heiskala & E. Luhtakallio (toim.), *Uusi jako. Miten Suomesta tuli kilpailuyhteiskunta?* (s. 156–178). Helsinki: Gaudeamus.

Lahikainen, A-R. (1974). *Selvitys sosiaalipsykologia pääaineenaan valmistuneiden valtiotieteen kandidaattien työhönsijoittumisesta huhtikuussa 1974* (Helsingin yliopiston sosiaalipsykologian laitoksen monisteita 2/1974). Helsingin yliopisto, sosiaalipsykologian laitos.

Majava, A. (2002). *Vastavalmistuneet sosiologit työelämässä. Tutkimus sosiologiasta ajanjaksolla 1997–2/2000 valmistuneiden työhönsijoittumisesta* (Tuella ja taidolla -hankkeen selvityksiä 4/2002). Helsinki: Helsingin yliopisto.

Manninen, J. & Luukannel, S. (2006). *Maisterit ja kandidaatit työmarkkinoilla. Vuonna 2000 Helsingin yliopistossa alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden sijoittuminen työmarkkinoille viisi vuotta tutkinnon suorittamisen jälkeen* (Helsingin yliopiston hallinnon julkaisuja 27). Helsingin yliopisto, Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia & Ura- ja rekrytointipalvelut.

Mononen, M. Setälä, E. & Valkonen, J. (1991). *Sosiaalipsykologit ja työelämä. Vuosina 1986–1990 valmistuneiden sosiaalipsykologien työtehtävät ja koulutuksen antamat valmiudet niihin* (Helsingin yliopiston sosiaalipsykologian laitoksen monisteita 1/1991). Helsingin yliopisto, sosiaalipsykologian laitos.

Pirttilä-Backman, A-M., Ylinen, S. & Malmström, M. (1999). *Vuosina 1985–1997 valmistuneiden sosiaalipsykologien työhönsijoittuminen* (Helsingin yliopiston sosiaalipsykologian laitoksen monisteita 1/1999). Helsingin yliopisto, sosiaalipsykologian laitos.

Pulkkinen, M. (2006). Opinto- ja työelämäpalautte 2005. Ura- ja rekrytointipalvelut.

Pursiainen, N. (2005). Työmarkkinatutkimus 2005. SVAL-raportti 2005.

Roponen, S. & Honkanummi, E. (1986). *Sosiaalipsykologit työelämässä* (Helsingin yliopiston opintoasiaintoimiston julkaisuja, 25). Helsinki: Helsingin yliopisto.

Sennett, R. (2002). *Työn uusi järjestys. Miten uusi kapitalismi kuluttaa ihmisen luonnetta* (suom. E. Kivinen & D. Kivinen). Tampere: Vastapaino. (Alkuperäinen teos julkaistu 1999.)

Sulkunen, P. (2006). Projektiyhteiskunta ja uusi yhteiskuntasopimus. Teoksessa K. Rantala & P. Sulkunen (toim.), *Projektiyhteiskunnan käänköpuolia*. Helsinki: Gaudeamus.

Elektroniset lähteet

Tilastokeskuksen sijoittumispalvelu. Haettu 2.7.2007 osoitteesta
<http://www.helsinki.fi/rekry/materiaalit/tilastokeskus2004/ylempi.htm>

Liite: Kyselylomake

Selvitys Helsingin yliopistosta vuosina 2002–2006 valmistuneiden sosiaalipsykologien sijoittumisesta työelämään

Ympyröi oikea vaihtoehto tai kirjoita vastaus sille tarkoitettuun tilaan

1. Aloitusvuotesi sosiaalipsykologian
pääaineopiskelijana _____

2. VTM-tutkintoon kuuluvien opintojen
määrä aloittaessasi

Arviolta _____ ov

3. Valmistumisvuotesi (mikäli valmistuit
vuonna 2006, myös valmistumiskuukautesi) _____

4. Poissaololukukausien määrä _____

lukukautta

5. Mitä sivuaineita suoritit (15 ov tai laajempia)?

Sivuaine	15–34 ov	yli 34 ov
_____	x	x
_____	x	x
_____	x	x
_____	x	x
_____	x	x
_____	x	x

6. Kuinka monta opintoviikkoa kaiken kaikkiaan suoritit tutkintoasi varten? Arviolta yhteensä

1	160–179	4	220–239	7	280–299
2	180–199	5	240–259	8	300–319
3	200–219	6	260–279	9	yli 319 ov.

7. Etenitkö opinnoissasi odotuksiisi nähden

- 1 odotustesi mukaisesti
- 2 nopeammin kuin odotit, minkä vuoksi?
- 3 hitaammin kuin odotit, minkä vuoksi?

8. Mikä oli pääaineesi arvosana? 1 tyydyttävät tiedot 2 hyvät tiedot 3 erinomaiset tiedot

9. Mikä oli pro gradu -tutkielmasi arvosana?

1 approbatur 2 lubenter approbatur 3 non sine laude approbatur 4 cum laude approbatur
5 magna cum laude approbatur 6 eximia cum laude approbatur 7 laudatur

10. Suhteessa omiin tavoitteisiisi, miten mielestäsi menestyit sosiaalipsykologian opinnoissasi?

5 hyvin 4 melko hyvin 3 en osaa sanoa 2 melko huonosti 1 huonosti

11. Oletko suorittanut muita tutkintoja?

1 en 2 kyllä, mitä ja milloin?

12. Kuinka paljon teit koulutukseesi liittyvää työtä ennen valmistumistasi (mukaan lukien harjoittelu)? Arviolta yhteensä

1 en lainkaan 2 0–6 kk 3 7–12 kk 4 13–18 kk 5 yli 18 kk.

13. Mikä seuraavista vastaa parhaiten tilannettasi heti valmistumisesi jälkeen?

1 hain ja myös sain töitä
2 jatkoin työssä, jossa olin aloittanut jo aiemmin
3 sain töitä, vaikken varsinaisesti edes hakenut
4 hain töitä, mutta koska en niitä tällöin saanut, tein lisäksi muuta, mitä?

5 en hakenut töitä. Miksi et, mitä teit sen sijaan?

14. Jos olet ollut työttömänä valmistumisesi jälkeen, niin milloin?

1 välittömästi valmistumiseni jälkeen
2 myöhemmin, oltuani ensin töissä
3 en ole ollut työttömänä valmistumiseni jälkeen → siirry suoraan kysymykseen 17.

15. Kuinka monta työttömyysjaksoa sinulla on ollut valmistumisesi jälkeen? _____

16. Kuinka pitkä on ollut pisin yksittäinen työttömyysjaksosi?

1 1–6 kk 2 7–12 kk 3 13–18 kk 4 yli 18 kk

17. Onko sinulla ollut määräaikaista työsuhdetta valmistumisesi jälkeen (mukaan lukien tämänhetkinen työsuhteesi)?

1 ei
2 kyllä, kuinka monta _____

18. Kuinka monta eri työnantajaa sinulla on ollut valmistumisesi jälkeen? _____

19. Kuinka pian valmistumisesi jälkeen sait töitä?

- 1 olin töissä jo valmistuessani
- 2 viimeistään 3 kk:n kuluttua valmistumisesta
- 3 viimeistään 6 kk:n kuluttua valmistumisesta
- 4 viimeistään 9 kk:n kuluttua valmistumisesta
- 5 viimeistään vuoden kuluttua valmistumisesta
- 6 yli vuoden kuluttua valmistumisesta, minkä ajan päästä? _____
- 7 en ole saanut töitä valmistumiseni jälkeen → VOIT SIIRTYÄ LOMAKKEEN KOHTAAN 49.

20. Mistä ja miten sait tiedon ensimmäisestä valmistumisesi jälkeisestä työpaikastasi (tai siitä työstä, jossa jatkoit valmistuttuasi)?

21. a) Liittyikö valmistumisesi jälkeinen ensimmäinen työsi (tai työ jossa jatkoit valmistuttuasi) mitenkään sosiaalipsykologian alaan?

- 1 ei lainkaan
- 2 hyvin etäisesti
- 3 melko etäisesti
- 4 melko läheisesti
- 5 hyvin läheisesti
- 6 täysin

21. b) entä nykyinen työsi (jos työpaikkasi on sama kuin kohdassa a, voit jättää vastaamatta tähän)?

- 1 ei lainkaan
- 2 hyvin etäisesti
- 3 melko etäisesti
- 4 melko läheisesti
- 5 hyvin läheisesti
- 6 täysin

22. a) Oliko akateeminen loppututkinto muodollisena tai tosiasiallisena vaatimuksena ensimmäiseen valmistumisesi jälkeiseen työhösi?

- 1 ei
- 2 kyllä

22. b) entä nykyiseen työhösi (jos työpaikkasi on sama kuin kohdassa a, voit jättää vastaamatta tähän)?

- 1 ei
- 2 kyllä

23. a) Oliko ensimmäiseen valmistumisesi jälkeiseen työhösi muita muodollisia vaatimuksia?

- 1 ei
- 2 kyllä, mitä _____

23. b) entä nykyiseen työhösi (jos työpaikkasi on sama kuin kohdassa a, voit jättää vastaamatta tähän)?

- 1 ei
- 2 kyllä, mitä _____

24. Oletko tällä hetkellä?

1 työssä	6 kotona hoitamassa lasta tai muuta omaista
2 työtön	7 ase- tai siviilipalveluksessa
3 työmarkkinakoulutuksessa	8 muu, mikä
4 opiskelija	
5 eläkkeellä	
-

SEURAAVAT KYSYMYKSET KOSKEVAT TÄMÄNHETKISTÄ TYÖTÄSI. MIKÄLI ET OLE TÄLLÄ HETKELLÄ TÖISSÄ, VOIT SIIRTYÄ LOMAKKEEN KOHTAAN 49. MIKÄLI SINULLA ON USEITA TYÖSUHTEITA, VALITSE SE, JOTA PIDÄT PÄÄASIAALLISENA TULONLÄHTEENÄSI.

25. Kuinka kauan olet ollut nykyisessä työpaikassasi? _____

26. Kuinka kauan olet ollut nykyisessä työtehtävässasi? _____

27. Onko nykyinen työsi

- 1 kokopäiväinen 2 osapäiväinen 3 tuntityötä 4 freelance-luonteinen

28. Onko työsuhteesi 1 määräaikainen 2 vakinainen

29. Jos tämänhetkinen työsuhteesi on määräaikainen, kuinka pitkä se on?

- 1 0–6 kk 2 7–12 kk 3 13–24 kk 4 yli 2 vuotta

30. Mihin toimi- tai hallinnonalaan työnantajasi kuuluu?

1 yksityinen yritys	5 seurakunta
2 yliopisto	6 järjestö/säätiö
3 valtion virasto/laitos (muu kuin yliopisto)	7 oma yritys
4 kunta	8 jokin muu

31. Mikä on nykyinen työnimikkeesi? Kuvaile tehtäviäsi.

32. Kuinka usein työssäsi esiintyy tilanteita, joissa sinulle on hyötyä sosiaalipsykologisesta koulutuksesta?

- 5 usein 4 melko usein 3 en osaa sanoa 2 melko harvoin 1 ei koskaan

33. Millaiset ovat mahdollisuutesi soveltaa sosiaalipsykologista tietoa työssäsi?

5 erittäin hyvät 4 melko hyvät 3 en osaa sanoa 2 melko huonot 1 erittäin huonot

34. Kuinka tärkeää työtehtäviesi kannalta on, että olet suorittanut tutkintosi juuri sosiaalipsykologiasta, etkä esimerkiksi jostain sosiaalipsykologian lähitieteestä?

5 välttämätöntä 4 erittäin tärkeää 3 melko tärkeää 2 ei kovin tärkeää 1 ei lainkaan tärkeää

35. Mitä ominaisuuksia ja valmiuksia arvelet työnantajasi sinulta odottaneen työpaikkaasi täytettäessä?

36. Kuinka hyvin arvioit itse täyttäneesi nämä odotukset?

5 erittäin hyvin 4 melko hyvin 3 en osaa sanoa 2 melko huonosti 1 erittäin huonosti

37. Miten ilmaisisit ydinosamisesi, jonka olet saanut sosiaalipsykologin opinnoista yhdistettynä VTM-tutkintoon? Alleviivaa ne osaamisesi alueet, joissa koet hyötyneesi erityisesti sosiaalipsykologian opinnoista.

38. Mikä on nykyisessä työssäsi itsellesi kiinnostavinta?

39. Miten viihdyt työssäsi?

5 hyvin 4 melko hyvin 3 en hyvin mutten huonostikaan 2 melko huonosti 1 huonosti

40. Kuinka paljon koet sosiaalipsykologian opintojen antaneen sinulle seuraavia valmiuksia työelämää varten?

	1=Ei lainkaan				7=Erittäin paljon		
a) Ongelmanratkaisuvalmiudet	1	2	3	4	5	6	7
b) Suoriutumissuuntautuneisuus	1	2	3	4	5	6	7
c) Asiakassuuntautuneisuus	1	2	3	4	5	6	7
d) Tiimityövalmiudet	1	2	3	4	5	6	7
e) Henkilöjohtamisvalmiudet	1	2	3	4	5	6	7
f) Suunnittelu- ja organisointivalmiudet	1	2	3	4	5	6	7
g) Liiketoimintasuuntautuneisuus	1	2	3	4	5	6	7
h) Joustavuus/mukautumiskyky	1	2	3	4	5	6	7
i) Valmiudet henkilöstön kehittämiseen	1	2	3	4	5	6	7
j) Analyyttinen ajattelu	1	2	3	4	5	6	7
k) Kommunikointivalmiudet	1	2	3	4	5	6	7
l) Verkostoitumiskyky	1	2	3	4	5	6	7

41. Mitkä sisällöt sosiaalipsykologin koulutuksessa ovat olleet eniten hyödyksi nykyisessä (pääasiallisessa) työtehtävässäsi?

42. Oletko havainnut puutteita sosiaalipsykologian opinto-ohjelmassa nykyistä työtehtävääsi ajatellen?

1 en **2** kyllä, mitä?

43. Mikä sivuaineopinnoissa on ollut eniten hyödyksi nykyisiä tehtäviäsi ajatellen?

44. Paljonko ovat keskimääräiset bruttotulosi kuukaudessa euroina?

1 alle 1000	4 1600–1899	7 2500–2799	10 3400–3699
2 1000–1299	5 1900–2199	8 2800–3099	11 3700–3999
3 1300–1599	6 2200–2499	9 3100–3399	12 yli 4000

45. Mikä on viikoittainen työtuntimääräsi _____ tuntia viikossa

46. Teetkö ylitöitä **1** en
2 kyllä, keskimäärin _____ tuntia viikossa

47. Saatko ylitöistäsi korvauksen (jos et tee ylitöitä, siirry seuraavaan kysymykseen)

1 rahana
2 lomapäivinä
3 jotenkin muuten, miten _____
4 en saa ylitöistäni korvausta

48. Onko sinulla pääasiallisen työsuhteesi lisäksi muita työsuhteita?

- 1** ei
- 2** kyllä, kuvaile niitä lyhyesti (esim. mitä eri työnimikkeesi ovat, kuinka säännöllisiä työsi ovat yms.)

49. TAUSTAKYSYMYKSET

- a) Sukupuoli Nainen Mies
- b) Syntymävuosi _____
- c) Asuinkunta _____
- d) Lasten lukumäärä _____

Palautteesi lomakkeesta:

PALJON KIITOKSIA VASTAUKSISTASI!